Лоиҳа

Мундариҷа

Пешгуфтор........8

Боби 1. Ҳолати умумӣ ва таҳлили вазъи воқеии ноҳия........9
1.1. Сохтори маъмурӣ ва ҳудудии ноҳия........9
1.2. Маълумоти фарҳангӣ ва таърихӣ........9
1.3. Шароити иқлимӣ ва захираҳои табиии ноҳия........9
1.4. Вазъи демографӣ........9
1.5. Тамоюли асосии иҷтимоию иқтисодӣ........10
1.6. Биниши рушди ноҳия........11

Боби 2. Таҳлили ҳолат ва шарҳи стратегӣ аз рӯи рушди соҳаҳои асосӣ........13
2.1. Иқтисодиёт........13
2.1.1. Сармояҳои хориҷӣ........13
2.1.2. Саноат........17
2.1.3. Соҳибкории хурду миёна........19
2.1.4. Стратегия ва вазифаҳои бахши иқтисод........23
2.2. Соҳаҳои иҷтимоӣ........27
2.2.1. Тандурустӣ........27
2.2.2. Маориф........29
2.2.3. Ҳифзи иҷтимоӣ ва шуғли аҳолӣ........32
2.2.4. Фарҳанг ва варзиш........34
2.2.5. Стратегия ва вазифаҳои бахши ичтимоӣ........35
2.3.Инфрасохтор........39
2.3.1. Хоҷагии манзилию коммуналӣ........39
2.3.2. Нақлиёт ва хоҷагии роҳ........40
2.3.3. Стратегия ва вазифаҳо дар бахши инфрасохтор........42
2.4. Ҳифзи муҳити зист........45
2.4.1. Ҳолатҳои фавқулодда........45
2.4.2. Стратегия ва вазифаҳо дар бахши хифзи муҳити зист........46
2.5. Таъминоти захиравӣ........47
2.5.1. Таъминоти молиявӣ-буҷетӣ........47
2.5.2. Захираҳои ташкилӣ ва инсонии ноҳия........51
2.5.3. Стратегия ва вазифаҳо дар бахши таъминоти захиравӣ........53

Боби 3. Мониторинг ва баҳодиҳӣ........54

Рӯйхати ихтисорот

ААО	Агро Аксияи Олмон
АТ	Арзёбии таъсиррасон
БҶ	Бонки ҷахонӣ
БДС	Барномаи давлатии сармоягузорӣ
БРН	Барномаи рушди ноҳия
БРСММ	Барномаи рушди Созмони Миллали Муттаҳид
БРҶ	Барномаи рушди ҷомеа
ВМҲИ	Вазорати меҳнат ва ҳифзи иҷтимоии аҳолӣ
ВРИС	Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон
ҚҲФ	Кумитаи ҳолатҳои фавқулодда ва мудофиаи граждани
ВҲШ	Варақаҳои ҳисоботи шахрвандон
ГК	Гурӯҳҳои кории секторӣ
ГФТ	Гурӯҳи фаъоли ташаббускор
ИМ	Идоракунии маҳаллӣ
ИҶ	Иттиҳодияи ҷамъиятӣ
КАТС	Кӯмаки аввалияи тиббию санитарӣ
МА	Мониторинг ва арзёбӣ
КМД	Кумитаҳои маҳаллии деҳаҳо
НБО	Нерӯгоҳҳои барқии обӣ
ПСМ	Партовҳои сахти маишӣ
СВОТ	Паҳлӯхои қавӣ, заиф ва имкониятҳову таҳдидҳо
СМ	Созмонҳои маҳаллӣ
СМА	Системаи мониторинг ва арзёбӣ
СМР	Стратегияи миллии рушди Ҷумхурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2020
СҒҲ	Созмонҳои гайриҳукуматӣ
СХМ	Соҳибкории хурд ва миёна
ФГ	Фонди гардон
ФҚХ	Фонди қарзии хурд
ҲРҲ	Ҳадафҳои рушди ҳазорсола
ГКРИД	Гурӯҳи кории иқтисоди деҳот
DFID	Вазорати рушди байналмиллалии Британиёи Кабир
GIZ	Агентии Олмон оид ба ҳамкории техникӣ

Ҷадвали 39. Арзиши БР-и ноҳия аз рӯи бахшҳо барои солҳои 2016-2020

Соҳаҳо	ҳамаги	2016	2017	2018	2019	2020
Бахши иқтисод	27646,1	5431,5	6047	6818	5489	3861
• Сармояҳои хориҷи	22251,1	4280,5	5026	5597	4468	2880
• СХМ	4805	881	911	1101	931	981
• Саноат	590	270	110	120	90	
Маблағгузори зарур аст	5508	991	1200	1360	1250	707
Бахши иҷтимоӣ	53581,8	*8098*	*13673*	*14480,8*	*11750*	*5580*
• Тандурусти	5699,8	900	1835	1624,8	730	610
• Маориф	39592	6078	9518	10786	9500	3710
• Ҳифзи иҷтимоӣ	390	120	220	50		
• Фарҳанг	4450	400	950	1120	1120	860
• Варзиш	3450	600	1150	900	400	400
Маблағгузори зарур аст	13970	2515	2654	2935	2980	2886
Инфрасохтор	73860,9	13887	14410	15237	14846	15481
• Таъминоти об	2698,4	968,4	832	241	316	341
• Барқтаъминкуни	59542,5	11863	11580	12180	12080	11840
• Нақлиёт ва роҳ	11220	1056	1898	2716	2350	3200
• Алоқа ва коммуникатсия	400		100	100	100	100
Маблағгузори зарур аст	14635,1	2480	2760	3200	3630	2565,1
ХФ	1800	466	396	416	306	216
Маблағгузори зарур аст	1200	200	200	250	300	230
Таъминоти захиравӣ	16775	11660,5	4935,5	60,5	60,5	58
маблағгузори зарур аст	16480	7600	6500	1150	1000	230
Ҳамаги маблағгузории заруриӣ	34113	5986	6614	7495	7860	6158
Ҳамаги :	173664,3	39543	39461,5	37012,3	32451,5	25196

Мурочиати Раиси ноҳия Муҳаммадчобир Рачабзода,
ба аҳолии ноҳия

Ҳамдиёриҳои арчманд!

Мо дар арафаи тачлили 25 солагии Истиқлолияти давлатии Чумҳурии Точикистон қарор дорем. Дар ин муддат аз даврони соҳибистиқлолии кишвари азизамон ва эҳёи ноҳияи Кӯҳистони Мастчоҳ, бо дастовардҳои назаррас дар соҳаҳои иқтисодиёт ва ичтимоиёт ноил гардидем. Ба туфайли меҳнати садоқатмандона ба зиннаҳои нави тараққиёти худ устуворона қадам ниҳода омада истодаем.

Ба нақшагирии тараққиёти соҳаҳои хочагии халқи ноҳия дар айни замон бо усули аз зинаи поён ба боло сурат гирифта истодааст. Ин чунин маъно дорад, ки тақдири минбаъдаи мардумро, яъне Стратегияи минбаъдаи рушди минтақаро худи аҳолӣ муайян карда истодааст.

Барномае, ки дар даст доред, бо иштироки доираи фарогири тамоми чабҳахои ҳаётан муҳими ноҳия аз рӯи Дастурамали нав таҳия шуда, таҳили васеъи ҳолати чорӣ, афзалиятҳои аввалиндарачаи соҳаҳои хочагии халқи ноҳияро дар бар гирифта, роҳҳо ва имкониятҳои дар амал татбиқ намудани лоиҳаҳо, мониторинг ва баҳодиҳии онҳоро муайян менамояд.

Таҳия ва татбиқи Барномаи рушди иқтисодиву ичтимоии ноҳия ба мо имконият медиҳад, ки сатҳи камбизоатии аҳолии ноҳия паст гардида, барои тараққиёти соҳаҳои мухталиф дар ҳамаи самтҳо шароити мусоид фароҳам оварда шавад. Чуноне, ки Лоиқи зиндаёт мефармояд:

Мард он, ки барои номуси халқ, бо бешуками чаҳон ситезад,
Он чо ки бирехт хуни нофаш бояст, ки хуни дил бирезад.

Ҳамаи ҳамдиёрони мӯҳтарамро даъват менамоям. ки дархосту ақида, роҳҳои боз ҳам доманадори ҳалли масъалаҳоро пешниҳод намуда, дар татбиқи амалигардонии Барнома ва мониторинги он фаъолона иштирок намоянд.

Ман аминам ва бо боварии калон гуфта метавонам, ки таҳлили ҳаматарафаи мушкилот ва роҳҳои ҳалли мусбии онҳо бо иштироки тарафҳои манфиатдор, аз чумла чомеаи шаҳрвандӣ ва бахши хусусӣ ба мо имконият медиҳад, ки рушди минбаъдаи диёри ачдодиамонро таъмин намуда, барои наслҳои оянда мероси сазовореро вогузорем.

Мо дар якчоягӣ метавонем барои татбиқи амалишавии Барнома кӯшиш карда, дар давоми ин солҳо ба дастовардаҳои назарраси мехнатӣ ноил гардем.

Пешгуфтор

Барномаи рушди иҷтимоию иқтисодии ноҳияи Кӯхистони Мастчоҳ барои солҳои 2016-2020 (баъдан Барнома) тибқи «Дастури методӣ оид ба таҳия ва татбиқи барномаҳои рушди шаҳру ноҳияҳо ва мақомоти худидораи шаҳраку деҳот», ки аз ҷониби Вазорати рушди иқтисод ва савдои Ҷумхурии Тоҷикистон пешниҳод шудааст, дар заминаи сиёсати давлат ва ҳуҷҷатҳои муҳими стратегии аз қабили Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2020, Стратегияи паст кардани сатҳи камбизоатӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои то соли 2020 ва дигар барномаҳои соҳавӣ тартиб дода шудааст.

Барнома аз тарафи гурӯҳи кории ноҳия, ки вазъи ноҳияро таҳлил намуд, бо ҷалби мутахасисони соҳавӣ, намояндагони ҷомеаи шаҳрвандӣ ва бахши хусусӣ таҳия шудааст.

Барномаи мазкур миёнамӯҳлат буда, ҳар панҷ сол таҳия мешавад. Барнома мониторинги доимӣ ва баҳодиҳии солонаро аз рӯи натиҷаҳои татбиқи дурнамо амалӣ менамояд, ки он барои ворид намудани тағйироту иловаҳо асос мешавад.

Таҳияи Барнома бо марҳилаҳои зайл сурат гирифт:

- Ташкили гурӯҳи корӣ ва гурӯҳҳои ташабускори бахшҳо, ки дар таҳлили вазъият дар деҳаю ҷамоатҳои деҳоти ноҳия, муайян намудани мушкилоту афзалиятҳо, ояндабинӣ ва мушаххас гардонидани мақсадҳо иштирок намуданд.
- Таҳияи лоиҳаи БР барои 5 соли оянда дар заминаи гурӯҳҳои соҳавӣ.
- Муҳокимаи БР дар доираи мутаххасисон ва байни аҳолӣ.

Барномаи мазкур аз қисматҳои зерин тартиб ёфтааст:

Қисми 1- тавсифи мухтасар ва таҳлили ҳолати умумии ноҳия, аз ҷумла тамоили рушди иқтисодию иҷтимои дар се соли охир;

Қисми 2 - баҳои ҳолати ҷории ноҳияи Кӯҳистони Мастчоҳ дар соҳаҳои иқтисодиёт, иҷтимоиёт, инфрасохтор ва ҳифзи муҳити зист, стратегияи рушди соҳаҳои мазкур дар 5 соли оянда ва баҳодиҳии захираҳои мавҷуда барои амаликунии онҳо;

Қисми 3 -тавсифи низоми мониторинг ва баҳодиҳии Барнома.

БОБИ 1. ҲОЛАТИ УМУМӢ
ВА ТАҲЛИЛИ ВАЗЪИ ВОҚЕИИ НОҲИЯ

1.1. Сохтори маъмурӣ ва ҳудудии ноҳия

Ноҳияи Кӯҳистони Мастчоҳ дар қисми ҷанубӣ - шарқии вилояти Суғд ҷойгир буда, яке аз минтақаҳои баландкӯҳи вилоят мебошад ва дар байни қаторкӯҳҳои Зарафшон ва Туркистон ҷойгир аст. Ноҳияро бо маркази вилоят роҳи душворгузари Ғончӣ- Кӯҳистони Мастчоҳ ба воситаи ағбаи Оббурдон, ки фасли зимистон баста мешавад ва Айнӣ - Кӯҳистони Мастчоҳ мепайвандад.

Соли таъсисёбии ноҳия - 1996

Масоҳати умумӣ- 3723 км^2.

Аҳолӣ - 23244 нафар ба 01.01 соли 2015, аз он аҳолии деҳот – 23244 нафар.

- Мардон - 11585 нафар,
- Занҳо - 11659 нафар.

Зичии аҳолӣ– 6,2 нафар дар 1 км^2.

Маркази маъмурӣ - шаҳраки Меҳрон.

Ҳамҳудудӣ аз шимол бо Ҷумҳурии Қирғизистон,
аз ҷанубу шарқ бо ноҳияи Рашт,
аз ғарб бо ноҳияи Айнӣ,
аз шимолу ғарб бо ноҳияи Ғончӣ.

Масофаи байни шаҳраки Меҳрон ва шаҳри Хуҷанд 252км.

Ҷамоатҳои деҳот - Иван-Тоҷик ва Лангар.

1.2. Маълумоти фарҳангӣ ва таърихӣ

Кухистони Мастчох таърихи кухнаи маскуният дорад, ки дар осори таърихии то замони мо расида, ишора мешавад. Дар нимаи дуюми асри XIX хамчун вохиди маъмури бо номи «волост» дар хайати уезди Самарканд ба кайд гирифта шуда буд. Соли 1913 «Волости Мастчох» ба хайати уезди Уротеппа дохил гардид. Пас аз инкилоби Октябр соли 1924 дар хайати вилояти Уротеппа буд. Аз соли 1929 то соли 1956 Кӯхистони Мастчох хамчун нохияи мустакил вучуд дошт. Пас аз мухочират ба дашти Дилварзин муддате ин маскангох холи шуд ва пас аз солхои 1970 дар натичаи бозпас омадани мардум ба диёри аҷдоди зиндаги дубора эхё шуд.

Осори махфузи таърихи ва тадкикоткои бостоншиноси собит мекунанд, ки сокинони диёр ба фарханг, илм ва хунар таваччӯхи зиёд доштаанд. То замони мо осори хатти, хунарманди, меъмории сокинони Кӯхистони Мастчох омада расидаанд. Яке аз ин ёдгорихо Калъаи Хисорак дар мавзеи Падаск аст, ки зиёда аз 2,5 хазор сол таърих дорад. Дар бисёр рустохои ин води катибахои санги ёфт шудаанд. Гайр аз ин хуллахои сафолине, ки аз як зумра дехахо бозёфт шудаанд, гувохи рушди сармояхои хоричи ва обёрикунии заминхо дар ин диёр мебошанд.

Эхёи Кӯхистони Мастчох ва рушди он баъди Истиклолияти давлати Точикистон хамачониба дастгири меёбад.

1.3. Шароити иклими ва захирахои табии нохия

Иклими нохия муътадили континентали буда, харорати миёнаи солона +9 дарача. дар фасли зимистон -25-30 C^0 хунук ва дар фасли тобистон +30, 35 C^0 гарм мебошад.

Аз худуди нохия дарёи Зарафшон мегузарад. Захирахои зеризаминии табии аз конхои тиллову нукра, омехтаи сурбу нукра, арзиз, ангиштсанг, сурмаю симоб, мис, охаксанг, тахтасанги мармари, сангхои чавохироти ва маводхои сохтмони иборат аст.

Худуди нохия аз растани ва гиёххои кӯхии табобати гани буда, олами хайвоноти он аз хирс, гург, рӯбох, шагол, харгӯш, бузи кӯхи, чайра, хукхои вахши, кабк ва мурги хилол иборат мебошад.

1.4. Вазъи демографи

Ба холати 01 январи соли 2015 ахолии нохияи Кӯхистони Мастчох 23244 нафарро ташкил медихад.

Чадвали 1. Шумораи ахоли ва хонаводахои нохия аз рӯи чамоатхои дехот дар соли 2014

Номи чамоатхо	Шумораи хонаводахо	Шумораи ахоли	Мардхо	Занхо
Иван-Точик	2202	13578	6794	6784
Лангар	1667	9666	4791	4875

Ахолии нохияро пурра точикон ташкил медиханд. Афзоиши табии ахолии нохия дар се соли охир чунин ба назар мерасад

Чадвали 2. Афзоиши ахоли дар солхои 2012-2014

Солхо	Шумораи умумии ахоли	Афзоиши табии ахоли	Таваллуд	Вафот
2012	12381	208	254	46
2013	13077	158	207	49
2014	13165	238	274	36

Аз рӯи синну сол ахолии нохия то 14 сола – 48,7%, миёнасол- 62,7% ва синни нафака 4,8 фоизро ташкил медихад.

Чадвали 3. Таркиби ахоли аз рӯи сину сол дар соли 2014

Нишондихандахо	чамъ	Аз чумла занхо	% занхо
Наврасони то 14 сола	7520	3663	48,7
Миёнасолон	14589	7254	49,7
Ахолии синну соли нафака (63 мардон)/58 (занхо) ва боло	1135	652	57,4
чамъ:	23244	11569	49,7

Мутобики дурнамо соли 2020 афзоиши ахолии шахру дехоти нохия муттаносибан 12,3 фоизро ташкил хохаддод.

Чадвали 4. Нишондихандахои афзоиши ахолии нохия дар солхои 2015-2020

Нишондихандахо	дурнамо							2020 нисбати 2015(бо%)
	2014 хисобот	2015 бахо	2016	2017	2018	2019	2020	
Шумораи миёнаи солона ахоли, хамаги (хаз. нафар) аз чумла:	22,7	23,1	23,6	24,1	24,6	25	25,5	112,3
Шахр								
Дехот	22,7	23,1	23,6	24,1	24,6	25	25,5	112,3

1.5. Тамоюли асосии ичтимоию иктисоди

Нохияи Кӯхистони Мастчох - яке аз минтакахои дурдасти чумхури буда, он муддати зиёд ба фаромӯши афтода буд ва баъди соли 1996 имконияти рушд пайдо намуд.

Асоси иктисодиёти нохияро бахши сармояхои хоричи ташкил менамояд, ки дар он 73,3 фоизи шумораи умумии ахоли машгул мебошанд. Мавкеи асосиро дар бахши сармояхои хоричи картошкапарвари, галлакори, богдори ва кисман чорводори ташкил менамояд. Шакли хочагидориро дар бахши сармояхои хоричи дар асоси гузаронидани тачдиди замин дар нохия асосан хочагихои дехконии инфироди ташкил медиханд.

Тахлилхои иктисодии бахши сармояхои хоричи далолат аз он медиханд, ки сохахои картошкапарвари, богдори, нихолпарвари ва замбури асалпарвари рушди мунтазам доранд.

Новобаста аз зиёд гардидани хачми истехсоли махсулоти сармояхои хоричи фоиданокии хочагидорон бо сабаби харочоти зиёд холо на он кадар назаррас мебошад.

Саноат дар нохия бахши навташкилёфта ба шумор меравад. Дар худуди нохия корхонахои саноатии ЧДММ «Кулла», ЧДММ «Кони ангишти Гузн», корхонаи заршуии «Сўхроб» ва корхонаи «Хаётбахш» таъсис ёфта буданд. Айни замон корхонаи «Сухроб» тамоман аз фаъолият бозмондааст. Корхонаи «Хаётбахш» бошад бо сабаби номукамалии тачхизоту дастгоххои зарури корро катъ намудааст.

Хизматрасонихои бахши ичтимои талаботи нохияро конеъ гардонида наметавонад. Бо вучуди пешравихои назаррас дар бахши маориф, то ба имруз нарасогии муаллимони фанни, синфхонахо, маоши ночиз, набудани чихози таълими, вучуд надоштани муассисахои томактаби нишондихандахои ин сохаро ба талаботи замон чавобгу нишон намедихад. Норасогии духтурон, нокифоягии бунгоху марказхои саломати, набудани тачхизотхои озмоишии тибби мушкилихои асосии сохаи тандурусти мебошанд.

Аз мушкилихои бахши хифзи ичтимоии ахоли – нокифоя будани музди мехнат, нафака ва чубронпулихо ба ахолии ниёзманд, набудани сохтори дастгирии маъюбон, зиёдшавии шумораи маъюбон (аз чумлаи маъюб таваллудёфта), мавчуд набудани ракобатпазири дар бозори мехнат, дастнорас будани воситахои ёрирасон барои маъюбон, зиёдшавии шумораи мухочирати берунаро кайд кардан лозим аст.

Бахши инфрасохтори нохия дар сатхи нисбатан ногувор карор дорад. Дар худуди нохия оддитарин иншооту воситахои мухими зист ба хусус мехмонхона, ошхонахо, дорухонахо, ва хизматрасонихои маиши ва техники, наклиёти чамъияти ва партовгоххо вучуд надоранд. Нуктахои фуруши махсулотхои ниёзи мардум дар махалхои зист аз тарафи сохибкорони хурд ташкил ёфта бошад хам, нокифоягии он хис карда мешавад.

Бояд кайд намуд, ки воситахои бучетии нохияи Кўхистони Мастчох нихоят махдуд буда, барои таъминоти нохия нокифоя мебошанд. Барои таъмини бучети махалли хар сол аз хисоби бучети чумхурияви ва вилояти субвенсияхо чудо карда мешаванд.

Дар нохия якчанд ташкилотхои чамъиятию байналмилали ба монанди БРСММ, Агроаксияи Олмон, GTZ, Фонди Огохон, FAO, ТЧ «Нилуфар», «Мададгор», «Эхёи Кўхистон», Шўрои рушди нохия ва КМ-хо фаъолият намуда истодаанд.

1.6. Биниши рущди нохияи Кӯхистони Мастчох

> *Нохияи Кӯхистони Мастчох – яке аз нохияхои дорои обу хавои аз чихати экологи тоза, табиати диккатчалбкунанда бо тамоюли рущди устувори бахши сармояхои хоричи мебошад.*
>
> *Нохия бо дастгирии молиявии заруфи метавонад дар оянда маркази картошкапарварии чумхури гардида, бо сохибкории рущдкунанда дар сохаи туризм, ба сатхи кобили таваччӯхи зиндаги ва дастраси ба хизмати ичтимоии расад.*

Биниши мазкур дар асоси *СВОТ*-тахлили тарафхои кави, заиф, инкониятхо ва хатархои нохия тахия гардидааст.

СВОТ – тахлили нохияи Кӯхистони Мастчох

	Тарафхои кави	Тарафхои заиф
Омилхои дохили	– Мавчудияти заминхои серхосил; – Табиати зебо ва боду хавои тоза; – Мавчуд будани кувваи кори; – Мардуми мехнаткаши ташаббускор – Мавчудияти захирахои бойи табии (ангишт, тилло, мармар, об, гач ва гайра); – Мавчуд будани дехконхои пуртачриба; – Махсулотхои хуштаъми сармояхои хоричи – Мавчуд будани техникахои сармояхои хоричи; – Мавчуд будани бунгохи тибби ва мактабхо; – Мавчуд будани корхонаи хурди шарбати мева; – Мавчуд будани гиёххои шифобахш – Рӯзномаи махалли; – Фаъолияти мехнати хонаги; – Мавчудияти бонкхо ва ташкилотхои карздихии хурд.	– Дур будан аз маркази чумхури ва вилоят; – Норасогии кадрхои баландихтисос; – Набудани роххои мумфарш ва таъмирталаб будани роххо; – Норасогии тухмихои хушсифат; – Нокифоя ва фарсуда будани техникахои сармояхои хоричи; – Суст ривоч ёфтани сохибкори; – Вучуд надоштани наклиёти чамъияти; – Дастрас набудани хизматрасонихои ичтимои (маориф, тандурусти, хифзи ичтимои); – Фаъол набудани бахши инфрасохтор (набудани мехмонхонахо, ошхонахо, хизматрасонихои маиши ва техники) – Имкониятхои махдуди бучети махалли; – Набудани чойхои кории заруфи ва нокифоягии музди мехнат; – Даромаднокии пасти хочагихои сармояхои хоричи; – Фоизхои баланд ва мӯхлатнокии ками карздихии хурд; – Нокифоягии шабакаи ИНТЕРНЕТ; – Фарогирии пасти шабакахои телевизионии чумхури; – Норасогии кувваи барк; – Номукамалии системаи дурусти оби нушоки ва ташноб; – Вучуд надоштани инфрасохтори сайёхи.
лх ои ба	**Имкониятхо**	**Хатархо**

	– Тахия ва татбики Барномаи рушди нохия; – Бунёди шохрохи Душанбе-Чанак; – Мавчудияти Барномаи давлатии бунёди муассисахои таълими; – Мавчудияти стратегияи комплексии саломатии ахолии Ч Т барои солхои 2010-2020; – Мавчудияти квотаи Президенти барои кабул ба макотиби оли; – Баландшавии нархи махсулоти сармояхои хоричи; – Мавчудияти барномаи рушди туризм дар Чумхурии Точикистон; – Мавчудияти Барномаи сохтмони НОБ -и калон ва хурд дар дарёи Зарафшон; – Аз чониби Хукумати чумхури маблаггузори шудани корхои чустучўи – иктишофии конхои металхои киматбахо.	– Офатхои табии (сел, тарма, шустани сохилхо, ярч, хушксоли); – Хашароти зараррасон; – Тагйирёбии иклим; – Баландшавии нарх (сатхи таваррум); – Баланд гардидани тарифхои рох; – Таъсири манфии бўхрони иктисоди; – Зиёдшавии мухочирати мехнати берун аз марзи нохия; – Махдудият дар таъминоти барк.

БОБИ 2. ТАХЛИЛИ ХОЛАТ
ВА ШАРХИ САМТХОИ АСОСИИ РУШД

2.1. Иктисодиёт

2.1.1. Сармояхои хоричи

Ахамият барои нохия. Сармояхои хоричи сохаи асоси ва мухими нохия буда, дар он парвариши картошка, галладонагихо, хуроки чорво, богдори ва гайра ба рох монда шудааст.

99 фоизи хачми умумии истехсоли махсулот ва хизматрасонии нохия ба сохаи сармояхои хоричи рост меояд ва 73,3 фоизи ахолии кобили мехнат дар ин бахш машгуланд.

Шакли фаъолияти бахши сармояхои хоричи. Дар натичаи таҷдиди замин дар бахши сармояхои хоричии ноҳия 609 хочагихои дехконии инфироди ташкил дода шуд, ки 4197 нафар сахмдоронро дар бар мегиранд. Ба 01.01.2015 9 хочагихои дехкони дар шакли ҷамъияти мондаанд, ки дар онхо 1687 нафар сахмдорон фаъолият мекунанд, ва таҷдиди онҳо давом доранд.

Яке аз омилхое, ки ба рушди бахши сармояхои хоричи мусоидат менамояд, ин таъминоти техникии он ба шумор меравад. Дар айни хол бинобар фарсудаю корношоям гардидани техникаи сармояхои хоричи талаботи сохаро конеъ гардонида наметавонад. Айни замон, дар нохия 312 тракторхо мавчуданд. аз чумла:

МТЗ 70 адад
Т 40 112 адад
Т-28, Х-4, МС 1-86 адад

Т 16 - 32 адад
Т 25 – 5 адад
ЮМЗ-л- 7 адад

Боркунакхо -8 адад; Булдозирхо 5-адад; Ядакхо 123-адад; Картошкаканакхо 110-адад; Испорхои трактори 105-адад; Чизелхо 39-адад галлакубакхо 4-адад; Достхои трактори 5-адад; тайёрию коршоямии ин техникахо айни замон чунин аст:

Тракторхо 80%
Булдозир 60%
Баркунакхо 50%
Ядакхо 66%
Чизелхо 71%
Картошкаканакхо 57%
Испорхо 66%
Галлакубакхо 50%
Достхои трактори 60%

Хамчунин дар нохия 738 адад наклиёти автомобилии гуногун мавчуд мебошад.

Сахми созмонхои байналмиллали дар рушди сохаи сармояхои хоричи назаррас аст. Аз чумла Агроаксияи Олмон якчанд сол боз дар нохия фаъолият мебарад. Бо ташаббуси он Ассосиатсияи картошкапарварони нохияи Кӯхистони Мастчох таъсис ёфта, дар таъмини дехконхо бо тухми ва нурихои минерали сахмгузор аст.

Истифодабарии заминхо. Аз майдони умумии заминхо, ки 94274 га-ро ташкил медихад хамаги 3520 гектари он дар бахши сармояхои хоричи истифода мегардад. Аз он 2505 гектари онро заминхои корами оби дар бар мегиранд, ки аз инхо 13 гектар заминхои лалми, ва 499 гектар бог ва 90754 га чарогох мебошанд. Заминхои корами оби асосан барои кишти картошка, сабзавот ва зироатхои хӯроки чорво истифода бурда мешаванд.

Хачми умумии заминхои хочагии хонаводахо 1015 гектарро ташкил менамояд, ки 60,6 фоизи он заминхои наздихавлиги ва 39,4 фоизи он заминхои президенти ба хисоб мераванд.

Диаграммаи №1. Сохтори заминхои нохия дар соли 2014

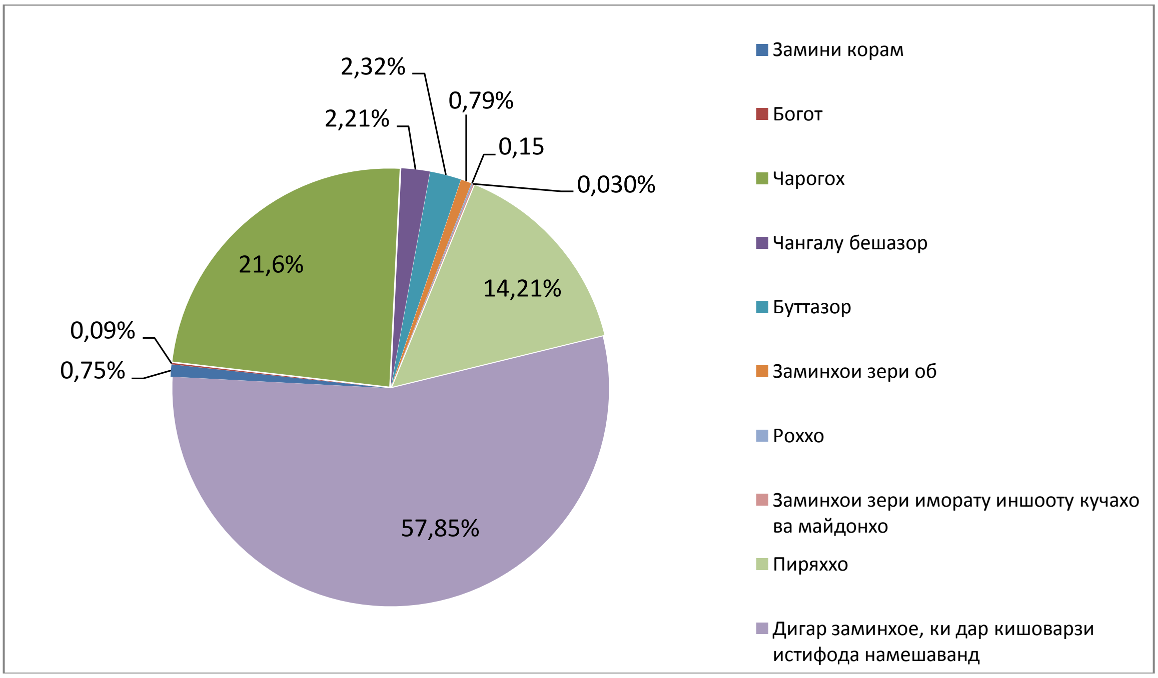

Диаграммаи 2. Истифодабарии заминхои таъиноти сармояхои хоричи дар соли 2014

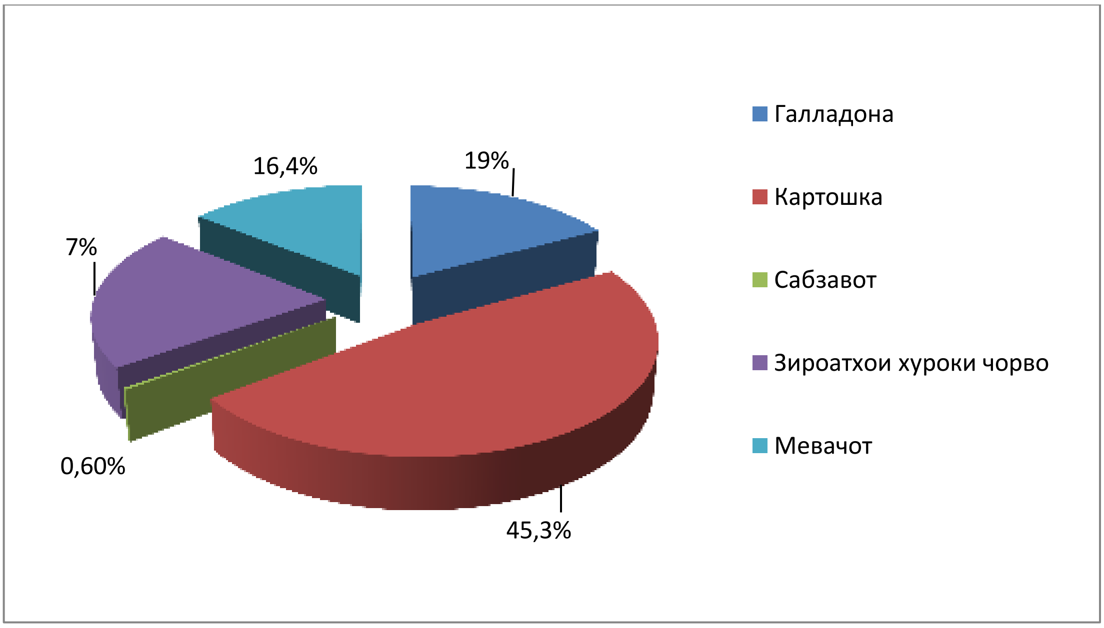

Чадвали 4. Майдони заминхо аз рӯи истифодабарандагон дар соли 2014

№	Намуди замин	Масохат (га)
1.	Заминхои Президенти	400
2.	Заминхои наздихавлиги	823
3.	Хочагихои дехкони	2377
	ХАМАГИ:	3600

Дар баробари ин солхои охир хиссаи майдони кишти галладона, зироатхои хуроки чорво кам гардида истодааст, хамзамон майдони кишти картошка, мевачот ва сабзавот зиёд

шуда истодаанд. Сабаби асосии кам гардидани майдонхои кишти галладона ва зироатхои хуроки чорво ин фоидаовар набудани онхо мебошанд.

Диаграммаи №3. Майдонхои кишти заминхо аз рўи намудхои зироат дар солхои 2012-2014 (га)

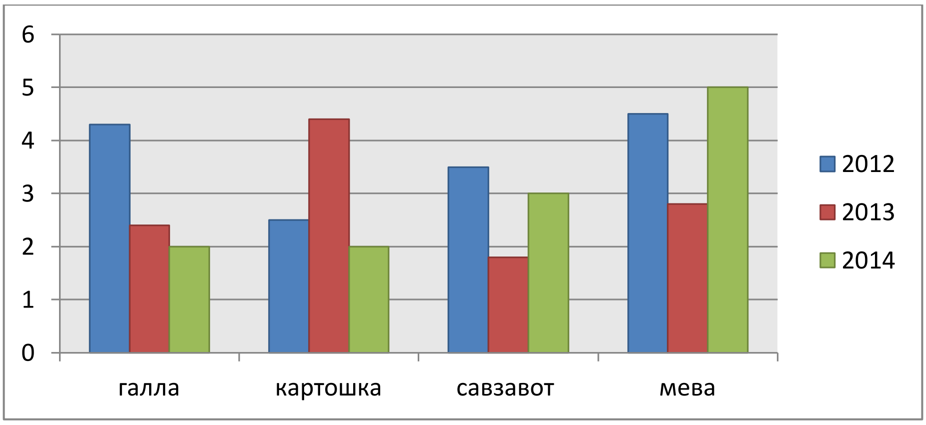

Растанипарвари. Хачми махсулоти сармояхои хоричи дар соли 2014 – 160,2 млн. сомониро ташкил намудааст, ки 81,2 фоизи онро растанипарвари дар бар мегирад. Аз рўи намудхои зироатхои сармояхои хоричи картошка хиссаи назаррас, яъне зиёда аз 72 фоизро ташкил менамояд.

Диаграммаи №4. Ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти растанипарвари дар солҳои 2012-2014(тонна)

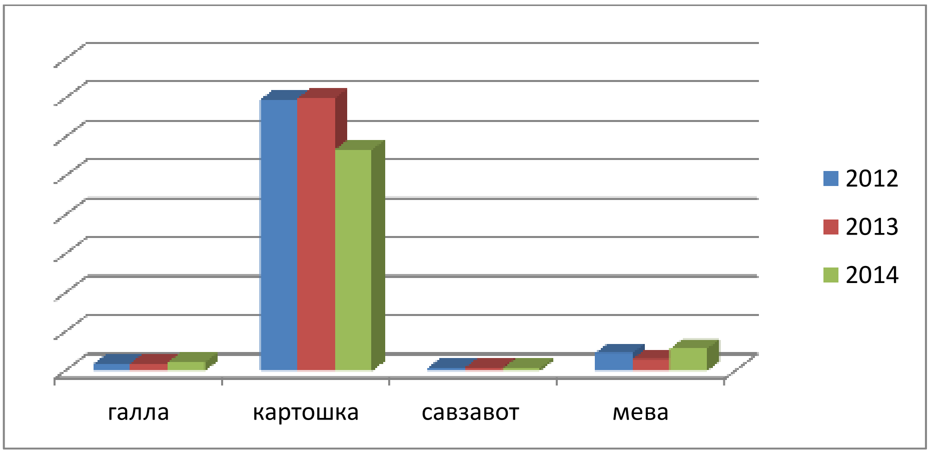

Гарчанде истехсоли махсулоти сармояхои хоричи дар солхои охир аз хисоби афзоиши хосилнокии мехнат, зиёд гардида бошад хам, истехсоли махсулотхо, аз чумла картошка ва савзавот кам шудааст. Сабаб он аст, ки майдонхои ба ин зироатхо чудогардида, ба киштгардон эхтиёч пайдо намудаанд. Сабаби дигари пастшавии истехсоли зироатхои номбурда норасогии тухмихои хушсифат, мавчуд набудани хочагихои тухмипарвари, гаронии нархи сӯзишвори ва саривакт дастрас нагардидани онхо барои коркарди замин, норасоги ва гаронии нархи нурихои минерали ва захрхимикатхо ва сари вакт нагузаронидани корхои агротехники мебошанд.

Диаграммаи №5. Ҳосилнокии зироатҳои асосии сармояхои хоричи дар солҳои 2012-2014 (с/га)

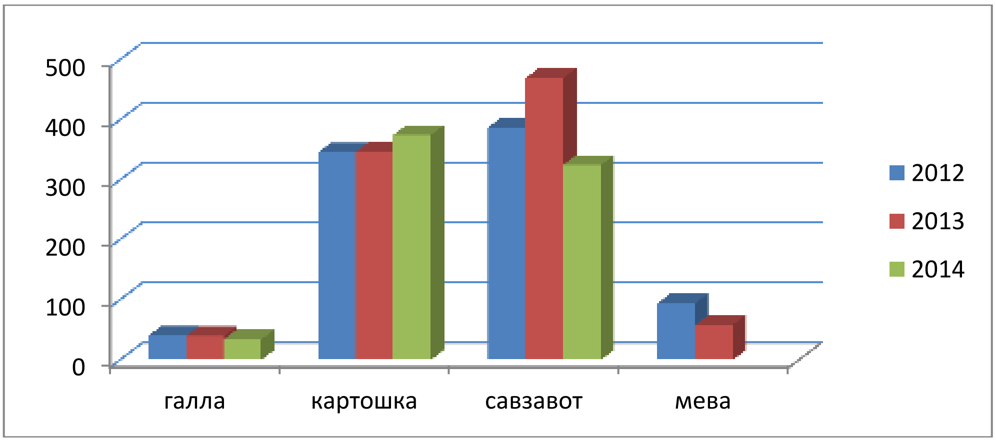

Бояд кайд кард, ки дар бехтар кардани маданияти дехкони ва дастрасии тухмихои зироатхои сармояхои хоричи, сахми ташкилотхои байналхалки намоён аст, айни замон масъалаи мазкур ба пурраги халли худро наёфтааст ва бахри такмили он пешниход ва амали гардонии барномахое заруранд, ки барои бехтар намудани сифати тухмии картошка ва баланд бардоштани хосилнокии он, ташкили хочагихои алохидаи тухмипарари равона шуда бошад.

Обёрии заминхо. То ба имруз дар худуди нохия зиёда аз 5 хазор гектар заминхо умуман обёри карда нашудаанд. Заминхои мазкурро имконияти бо об таъмин кардан ва ба рох мондани кишти зироатхои сармояхои хоричи вучуд дорад. Барои ин дар оянда иншоотхои обрасониро васеъ ва зиёд намудан лозим аст. Сохтмони канал ва чуйхо дар худуди нохия (дехахои Обурдон, Муҷдиф, Падаск, Мадрушкат, Эсизи-Поён, Худгифи-Соя, Гузн, Хадишахр, Истошон, Самчон, Пастиғав, Виткон, Камодон, Ғувинд) имкон медихад, ки зиёда аз 2000 га замин обёри карда шавад.

Чорводори. Парвариши чорво дар нохия бештар дар хочагихои хонаводахо ба рох монда шудааст. Истехсоли махсулоти ин соха дар солхои охир майли зиёдшави дорад.

Чадвали 4. Хачми истехсоли махсулоти чорводори дар солхои 2012-2014

Номгўи махсулот	Вохиди ченак	Солхо		
		2012	2013	2014
Гўшт бо вазни зинда	тонна	1400	1374	1476
Шир	тонна	5500	5599	5794
Тухм	хаз. дона	570	605	611
Асал	тонна	4	5	7
Пашм	тонна	98	103	104

Тахлилхо нишон медиханд, ки саршумори моли майда дар худуди нохия нисбат ба Хайвони калони шохдор зиёд мебошад.

Чадвали 5. Саршумори чорво дар солхои 2013-2014

Номгўй	Соли 2013		Соли 2014	
	хочагихои дехкони	хочагии хонаводахо	хочагихои дехкони	хочагии хонаводахо
Хайвони калони шохдор	173	12644	174	13004
аз чумла модагов	40	6163	50	6235
Моли майда (бузу гусфанд)	16298	87647	14821	92302
Асп	14	189	14	189
Парранда	-	6681	-	6690
Замбури асла (оила)	40	80	40	140

Рушди сохаи чорводори ва паррандапарвари аз хизматрасонии байтори чихати сари вакт пешгири намудани касалихои сирояткунанда, вобастагии калон дорад.

Дар нохия Кўхистони Мастчох касалихои сиёхрон (эмкар-карасон), зардкасал (лептоспироз), хори (бешенство), вабои сумдарди хайвонот, буруселёз (бугумдард) ва дигар касалихо дар байни чорвои калон ва моли майда, хамзамон вабои мургхои хонаги (псевдочума) ба мушохида мерасад.

Сабабхои гирифтории чорво ба ин касалихо пеш аз хама набудани тачхизот ва техникаи зарури, нарасидани мутахассисони баландихтисос, баланд будани нархи дорувори, мушкил будани дастрасии дорувори ва мавчуд набудани дорухонаи байтори мебошад. Ташкил намудани нуктахои хизматрасонии байтори (дар сатхи чамоатхо) бо назардошти меъёрхои маъмули ба накша гирифта шуда бошад хам, то ба имруз дар ин самт пешравие мушохида намегардад.

Нопуррагии маблаггузорихо ба сохаи мазкур имконият намедихад, ки мушкилоти мавчуда вобаста ба пешгирии касалихои сирояткунанда дар байни чорвои чамъияти ва шахси бартараф шуда, хушзоткунонии насли чорво, ташвику таргиби тачрибахои пешкадам ва дар амал татбик намудани дастовардхои илми байтори чорахои саривакти андешида шаванд.

Бо вучуди сол то сол зиёд шудани саршумори чорвои калону майда, то ханўз барои коркарди махсулоти чорвои забхшуда (пўст, пашм ва узвхои дохила) ягон корхонаи махсус таъсис дода нашудааст. Ташкили чунин коргох барои нохияи Кўхистони Мастчох барои бехдошти сатхи рўзгори ахоли тавассути коркарди махсулоти чорво мусоидат менамояд.

Дурнамо. Мутобики нишондихандахои дурнамо сатхи рушди истехсолоти сармояхои хоричи дар соли 2020 бояд 109,8 фоизро нисбати соли 2014 (176,04 млн сомони) аз чумла растанипарвари – 135,9% аз хисоби интенсификатсияи истехсолот (кам кардани майдони кишт ва зиёд намудани хосилноки), чорводори - 133,6% аз хисоби афзоиши кишти зироати хўроки чорво ва саршумор ташкил дихад.

Чадвали 6. Нишондодхои дурнамои хосилнокии зироатхои асосии сармояхои хоричи ва махсулотноки чорво дар солхои 2014 -2020

Нишондодхо	2014 хисобот	2015 баходихи	дурнамо					
			2016	2017	с.2018	с. 2019	с.2020	2020нисбати 2014(%)
Хосилнокии зироатхо								
Галла – с/га	34,1	34,4	34,6	34,9	35,2	35,5	35,9	105,3
Аз чумла гандум – с\га	49,2	49,4	49,5	49,8	49,9	50,1	50,2	102
Картошка- с\га	374,8	374,8	374,8	374,9	375,0	375,2	375,5	100,2
Сабзавот - с/га	325	330,4	335,9	337,4	340,4	341,3	342,4	105,3
Мева -с\га	103,5	102,9	103,2	103,3	103,6	104,1	104,5	101
Истехсоли махсулоти сармояхои хоричи								
Галла – 8\т	2,2	2,2	2,2	2,3	2,3	2,4	2,5	113,6
Аз чумла гандум –х/т	1,2	1,2	1,2	1,3	1,3	1,4	1,5	125
Картошка –х/т	56,8	56,9	56,9	57,1	57,5	59,0	61,4	108,1
Сабзавот – х/т	0,65	0,69	0,74	0,78	0,82	0,86	0,96	147,7

Мева – х\т	5,7	5,7	5,7	5,8	5,9	6,5	7,3	128
Саршумори чорвои махсулдех ва парранда								
Чорвои калони шохдор х\сар	13	13	13,1	13,2	13,2	13,3	13,4	103
Аз саршумори умуми модагов – х/сар	6,2	6,3	6,2	6,3	6,4	6,5	6,6	106,4
Гўсфанд ва буз – х\ сар	92,3	92,3	92,3	92,4	92,5	92,6	92,7	100,4

Соли 2020 нисбати соли 2014 афзоиши хосилнокии зироатхои асосии сармояхои хоричи, аз чумла картошка – 8,1, гандум – 13,6 мева 28% пешбини шудааст.

Чадвали 7. Дурнамои истехсоли махсулоти сармояхои хоричи дар солхои 2016-2020 (млн. сомони)

Нишондихандахо	2014 хисобот	2015 баходихи	дурнамо					2020 нисбати 2014 (%)
			2016	2017	2018	2019	2020	
Истехсоли махсулоти сармояхои хоричи	160,2	162,67	164,9	167,4	169,59	173,14	176,04	109,8
Аз чумла: растанипарвари	130,2	130,9	131,5	132,4	132,9	134,8	135,9	104,3
Чорводори	30,04	31,77	33,4	35,02	36,64	38,34	40,14	133,6

2.1.2. Саноат

Саноат сохаи навтаъсиси нохия буда, дар соли 2014 хачми мачмўи махсулоти саноатии нохия 84,6 хаз. сомониро ташкил дода аст, ки нисбати соли 2013 - 11,3 фоиз зиёд мебошад. Тахлилхо нишон медиханд, ки дар тўли се соли охир хачми мачмўи махсулоти саноати ба 134,3 фоиз афзудааст.

Диаграммаи №6: Афзоиши хачми мачмўи махсулоти саноат (хаз.сомони)

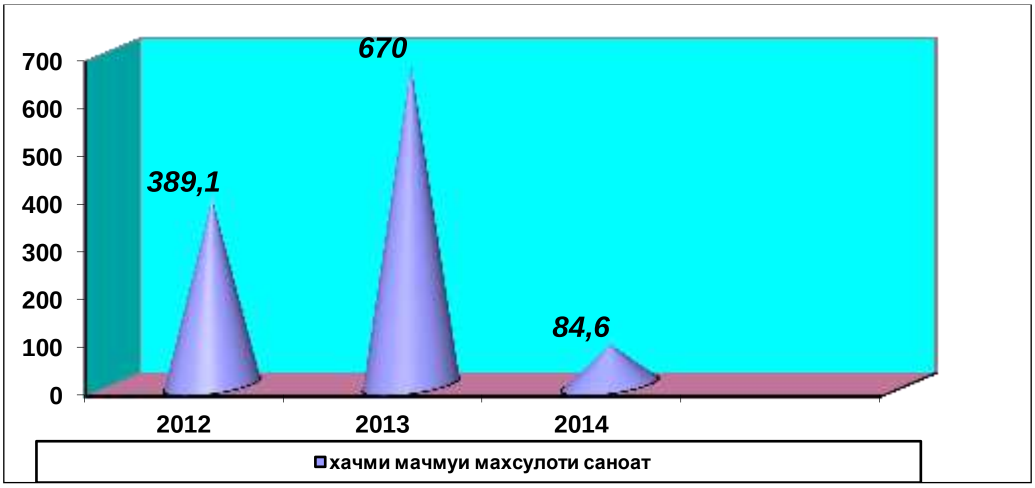

Шумораи кормандони сохаи саноат дар соли 2014 ба 58 нафар расида, нисбат ба соли 2012-145 фоиз афзудааст. Мусби анчом ёфтани натичаи корхои тадкикотию геологи эхтимолияти зиёд шудани шумораи кормандони 2 корхонаи саноатиро таъмин хохад кард.

Чадвали №8. Холати корхонахои саноатии нохия (ба 1.01.15)

№	Номгўи корхонахо саноати	Намуди фаъолият ё махсулоти истехсол-да	Иктидори лоихави (тонна)	Иктидори вокеи (тонна)	Холати инноватсиони	Истеъмолгон
1.	ЧДММ «Кулла»	Истихрочи	50	корхои	Хуб аст	Хукумати

		тилло		чустучуию тадкикоти		Чумхурии Точикистон
2.	Кони ангишти «Гузн»	Истихрочи ангиш	60 млн.	700	Хуб нест	Ахоли ва корхонахои нохия
3.	Корхонаи «Сухроб»	Истихрочи тилло	20	корхои чустучуию тадкикоти	Хуб аст	Хукумати Чумхурии Точикистон
4.	Корхонаи «Хаётбахш»	Шарбати мева	12000 банкаи шарти	10500 банкаи шарти	Хуб аст	Ахоли ва корхонахои нохия

Дар холати пурра бо иктидорхои мавчуда фаъолият намудани корхонахои саноатии нохия боиси зиёд шудани хиссаи саноат дар хачми мачмӯи махсулоти нохия мегардад.

Чадвали №9. Истехсоли ва фурӯши махсулоти асосии саноати дар нохия дар солхои 2012-2014

№ р/т	Нишондихандахо	Вохиди ченак	2012	2013	2014	2014 нисбати 2012 бо %
1.	Истехсоли ангиштсанг	тонна	520	646	651	125,2
2.	Фурӯши ангиштсанг	хаз. с	63960	88502	94395	1,5 м
3.	Истехсоли шарбат	б/ш	-	-	10500	-
4.	Фурӯши шарбат	хаз.с	-	-	47,250	-
5.	ЧДММ «Кулла»	хаз.с	400	450	480	120

Маълумот дар бораи корхонахо
ЧДММ «Кулла»

Корхонаи муштараки точикию британи соли 2006 дар хамкори бо ширкати *«САДЛБЕК–Гоулд майнинг корпорейшейн»-и Британиёи Кабир* барои истихрочи металхои киматбахо ташкил шудааст.

Дар коргох 40 нафар кормандаон кор мекунанд. Дар сурати мусби анчом ёфтани корхои омӯзиши геологи шумораи коргарон ба 800 нафар мерасад. Мушкили дар ин корхона набудани алока мебошад, зеро махали фаъолияти корхона дар Тагоби Табаспин, дар баландии 4000 метр аз сатхи бахр чойгир аст.

Кони ангишти «Гузн» ба истехсоли ангишт барои таъмин намудани муассисахои таълимиву табобатии нохия, ташкилотхои бучави ва ахоли машгул аст. Мувофики маълумоти мутахассисони захираи табии ин кон 60 млн. тоннаро ташкил медихад. Бо васеъ намудани иктидори истехсолияш метавонад тамоми мавзеи Кӯхистони Мастчох ва як кисми нохияи Айни ва нохияи Гончиро бо ангишти хушсифат таъмин намояд.

Мушкилоти корхона нарасидани техникаи замонавии коркард ва истехсоли ангишт, нарасидани маблаг, дурии рохи байни корхона ва истеъмолкунандагон мебошад. Мухаё сохтани техникаи зарури, дарёфти манбахои маблагрäсон метавонад ба болоравии иктидори истехсолии корхона такони чиддие дихад.

Гайр аз ин, манбаи боэътимоди захираи ангишт дар тагобахои Оббурдон, Сурхкат, Ревад, Табаспин, Яхруд, Пакшиф, Палдорак мавчуданд, ки бо ба кор андохтани ин манбахо дарача ва сифати таъмини муассисахо ва ахолиро бо сузишвори баланд бардошта, бучаи нохияви низ гани мегардад.

Корхонаи «Хаётбахш» аз соли 2010 ба фаъолият пардохта, сол то сол иктидорашро афзун менамояд. Фаъолияти коргох мавсими буда, тобистону тирамох махсулот кабул мекунад. Корхона ба истехсоли нӯшобахо ва меваи хушк махсус гардонида шуда аст. Мушкилоти асосии коргох набудани тачхизоти газноккунии нӯшобахо, барои хунуккуни ва нигахдории махсулот, филтрхои тозакуни ва майдакунии махсулот мебошад.

Барои таъмини рушди сохаи саноати нохия омилхои зерин монеа мешаванд: дурии рох аз нохия то маркази чумхури, (ба арзиши аслии махсулот таъсир мерасонд) норасоии мутахассисон, норасоии менечмент ва маркетинги босамар, хамкории суст бо сармоягузорон, норасоии тахияи бизнес - накшахо чихати халли мушкилоти мавчуда, махдудият дар таъминоти барк, норасогии маблаг барои афзоиши истехсоли махсулот.

Дар нохия зарурати таъмини рушди корхонахое мавчуд аст, ки бо ашёи хоми махалли кор мекунанд. Хамчунин барои ташаккули корхонахои хурди истехсоли замина омода бояд кард.

Дурнамо. Мутобики нишондихандахои дурнамои МИХД-и нохия афзоиши хачми истехсоли махсулоти саноати соли 2020 нисбати соли 2015 бо ба истифода додани иктидорхои нави истехсоли ва татбики технологияхои хозиразамони коркарди ашёи махалли бояд 39,1 фоизро ташкил дихад.

Ҷадвали 10. Нишондиҳандаҳои дурнамои афзоиши ҳаҷми истеҳсоли маҳсулоти саноати дар солҳои 2016-2020 (ҳаз. сомони)

Нишондодҳо	2014. ҳисобот	2015 баҳоди ҳи	дурнамо					
			2016	2017	2018	2019	2020	2020 нисбат и 2014(%)
Маҳсулоти саноати (кор ва хизматрасони) бо нархҳои яклухт (ҳамаги)	634,8	761,8	990,3	1188	1425,6	2143	2436	3,8 м
Аз ҷумла дар соҳаҳо								
Сӯзишвори (ангишт)	76,7	92	110,4	1321,4	158,8	189,0	229,1	3 м
Хизматрасони, нерӯи барқ	558,1	669,8	879,9	1055,4	1266,8	1473	1674,9	3 м
Сехи дару тирезаҳои пластики						371	412	
Оби ташнашикани чашмаи «Ғулуч»						110	120	

Афзоиши истеҳсоли намудҳои асосии маҳсулоти саноати соли 2020 нисбати соли 2016 аз ҷумла ангишт- 39,3% маҳсулоти консерва 5 маротиба пешбини шудааст.

Ҷадвали 11. Нишондиҳандаҳои афзоиши ҳаҷми маҳсулоти саноати аз рӯи намудҳои асоси дар солҳои 2015 -2020 (дар шакли натурави)

Нишондодҳо	дурнамо							с.2020 нисбати с. 2014 (%)
	2014. ҳисобот	2015 баҳодиҳи	2016	2017	2018	2019	2020	
ҶММ «Кони ангишти Ғузн»	590	650	710	765	850	960	1040	176,2
Дару тирезаҳои пластики м2	400	500	600	700	800	985	1150	2,8 м
Оби чашмаи «Гулуч»	24000	30000	35000	40000	50000	60000	71000	2,9 м

2.1.3. Соҳибкории хурду миёна. (СХМ)

Саҳми соҳибкори дар иқтисодиёти ноҳия. Рушди соҳибкории хурду миёна (СХМ) барои иқтисодиёти ноҳия саҳми муҳим дорад. Сол то сол ҳиссаи бахши хусуси дар истеҳсоли маҷмӯи маҳсулоти умумии ноҳия меафзояд.

Диаграммаи №7: Ҳаҷми истеҳсоли маҳсулот ва хизматрасони СХМ (млн. сомони)

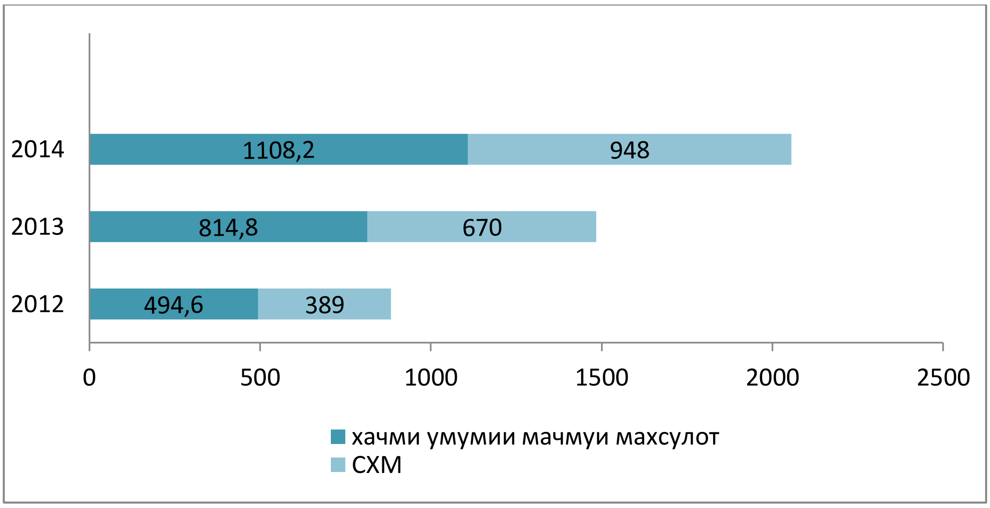

Хамаи корхонахо дар нохия гайридавлати мебошанд. Хиссаи бахши хусуси дар сохахои сармояхои хоричи, саноат ва хизматрасони назаррас мебошанд. Кисми зиёди ахолии кобили мехнати нохия дар ин сохахо машгул мебошад.

Диаграммаи №8: Хиссаи истехсоли махсулоти СХМ аз рӯи сохахо (бо%)

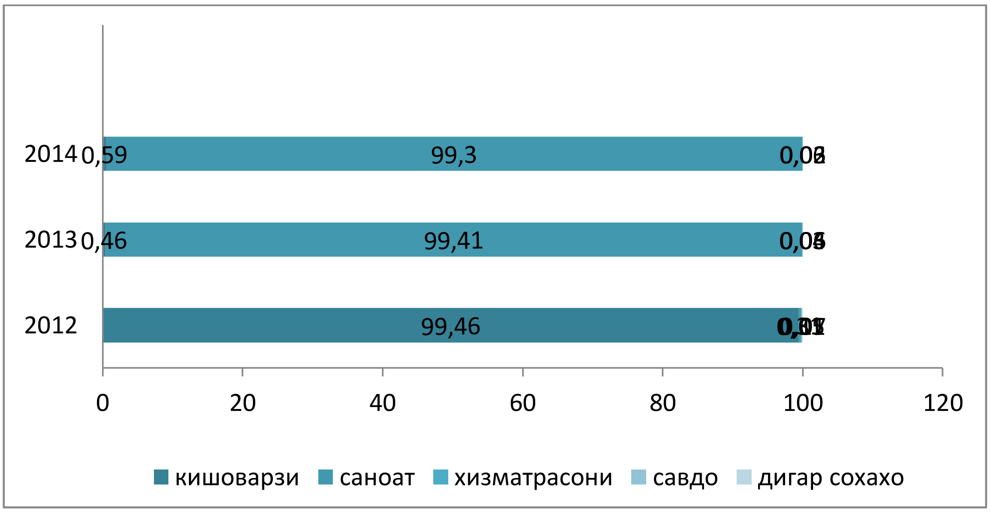

Дар корхонахои хусусии нохия 7982 нафар (аз онхо 2928 нафар ё 36,7% занон) машгули коранд. Мутобики дурнамо то соли 2020 шумораи кормандони сохаи СХМ - 20 фоиз меафзояд.

Чадвали №12 Накши СХМ дар таъмини шугли ахоли аз рӯи сохахо

Сохахо	Шумораи субъектхои бакайдгирифта		Шугл	
	Шахси хукуки	Шахси вокеи	Шумораи чои кори	Хисса аз шумораи умумии шугл
Сармояхои хоричи	34	140	7104\3005	80,5
Наклиёт	2	520	520	5,9
Савдо	4	13	13	0,14
Хизматрасони	1	1	1	-
Сохтмон	5	0	34	0,38
Маблаггузори	2	0	13	0,15
Хамаги:	48	674	7685/3005	87,1
Хамаги шугл	4500	4320	8586/2928	

Бахши хизматрасони аз нуктахои фурӯши молхои ниёзи мардуми иборат аст. СХМ дар гани гардонидани бучет накши мухим дорад.

Диаграммаи №9 Даромад ба бучети аз хисоби СХМ

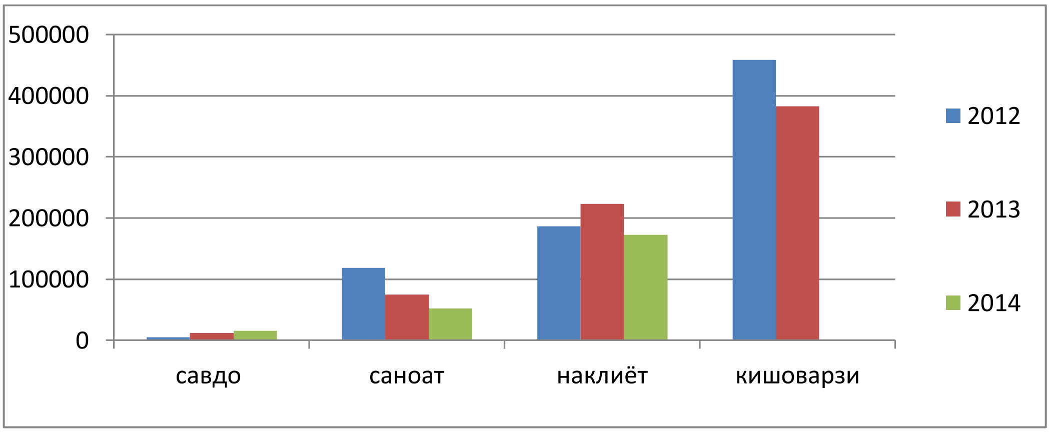

Рисунок 1

Тахлилхо нишон медиханд, ки харчанд хачми истехсоли махсулот ва хизматрасони аз чониби сохибкорон афзудааст бошад хам, вале шумораи онхое, ки сохиби патент хастанд, кам мешавад.

Масалан, агар соли 2009 - 105 сохибкор ба кайд гирифта шуда бошад, соли 2010, хамаги 92 нафар ба кайд гирифта шудааст.

Сабаби асосии ин раванд дар масофаи дур дар нохияи Айни (80-90км) вокеъ будани бахши бакайдгирии «Равзанаи ягона» аст, ки вакту харочоти иловагиро мехохад.

Нохия барои рушди сайёхии экологи, кўхи ва этники имкониятхои васеъ дорад. Дар васеъ намудани доираи сайёхи, хизматрасонии шоиста ба сайёхон, ташкили инфрасохтори муносиб, сохибкорон метавонанд сахм гузоранд. (мехмонхонахо, нуктахои савдо, хаммом барои сайёххон, армугонхо, маводи таргиботи – рекламави ва г.)

Чадвали №13. Дурнамои рушди СХМ

Нишондихандахо	Дурнамо							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2020 нисбати 2014(%)
Шумораи коргоххои дорои то 15 чои кор (гайр аз хочагихои дехкони)	4	4	4	5	6	7	8	2,2 м
Шумораи коргоххои дорои 50 чои кор (гайр аз х\дехкони)	3	3	3	5	6	7	8	2,6 м
Шумораи сохибкорони инфироди	100	110	120	120	120	135	155	1,5м
Аз чумла								
Фаъолият бо шаходатнома	70	70	70	70	70	75	80	114,3
Бо патент	30	40	50	50	50	60	75	2,5м

Мушкилоти СХМ. Сабаби суст инкишоф ёфтани сохибкории хурду миёна ба мавкеи чойгиршавии чугрофии нохия вобастагии зич дорад. Яъне дар масофаи дур чойгир будани нохия аз маркази вилоят ва чумхури, болоравии нархxои сузишворию равганхои молидани, фоизи баланди карзхои бонки, махдуд будани бозори дохила ва меъёрхои баланди андоз марбут аст. Инчунин суст будани фаъолияти ассотсиатсияи сохибкорон, химоя нашудани манфиатхои хукукхои онхо, маърифати пасти хукукии онхо, пулаки шудани шохрохи Душанбе -Чанак ба фаъолияти сохибкорон халал мерасонад.

Барои таъмини рушди бемайлони сохибкории хурду миёна дар нохия андешидани тадбирхои зерин мувофики максад мебошад. Пешниходи карзхои хурд барои рушди соха аз хисоби Марказхои дастгирии чамоатхои нохия, ташкили шароити мусоид барои муассисахои карздихи хурд дар нохия, таъмини сохибкорон ба карзхои имтиёзнок, чалби сармоягузорони потенсиали барои воридсозии технологияи пешкадам, ташаккули системаи пешбурди лоихахои инвеститсиони, мухити созгори инвеститсиони ва ташкили шароит барои таъсиси корхонахои муштарак дар худуди нохия хизматрасони ба СХМ мебошад.

Бо максади дастгирии бахши хусуси дар нохия аз чониби филиалхои нохиявии «Амонатбонк», «Точикпромбонк», «Точиксодиротбонк» ва ташкилоти карздихии хурди «Рушди водии Зарафшон» фаъолият мебаранд. Соли 2014 аз тарафи бонкхо ба 486 нафар кишоварзон ба маблаги 3782,2 хазор сомони карзхои кўтохмуддат дода шуд.

Чадвали 14. Маълумот оид ба карзгири дар солхои 2012-2014 (хаз.сомони)

Номгӯи ташкилотхо	солхо	харзи додашуда	Шумораи карзгирандагон	аз чумла					
				растанипарвари	чорводори	сохибкори	замбурпарвари	муалимон и чавон	дарздузи
БДА «Точпромбонк»	2012	355,2	45	201,2	154	-	-		
	2013	424,1	65	214,1	210	-	-		
	2014	823,5	88	513	310,5	-	-		
хамаги:	Х	1602,8	198	928,3	674,5	-	-		
БДА «Амонатбонк»	2012	24,0	4	-	24	-	-		
	2013	247,5	76	159,0	65,5	-	5,0	18,0	-
	2014	605,8	116	395,7	199,5	-	-	-	10,6
Хамаги:	Х	877,3	196	554,7	289	-	5,0	18,0	10,6
ЧСК «Точиксодиротбонк»	2012	4190,4	296	4099	69,4	-	22		
	2013	3913,7	199	2246,7	-	1647	20		
	2014	3711,3	156	1850,5	-	1860,8	-		
	Х	**11815,4**	**651**	**8196,**2	**69,4**	**3507,8**	**42**		
ФКХ «Рушди Зарафшон»	2012	486	142	246	240			-	
	2013	569	108	383,5	185,5			-	
	2014	513	126	443	70			-	
	Х	1568	376	1072,5	495,5			-	
Хамаги:		15863,5	1421	10751,7	1528,4	3507,8	47	18	10,6

2.1.4 Стратегия ва вазифахо дар бахши иктисод. Сармояхои хоричи (хазор сомони)

Хадаф	*Вазифа*	*Чорабинихо/Лоихахо*	*Арзиши умуми (хаз. сомони)*	*Солхо*					*Масъул*	*Сарчашмахои маблагузори*	*Натичахои пешбинишаванда*
				2016	*2017*	*2018*	*2019*	*2020*			
Баланд бардоштани фоиданокии бахши сармояхои хоричи ва таъмини рушди он	*Бехтар кардани системаи обрасони*	***ХАМАГИ:*** *(33 лоиха)*	**22252,1**	**4280,5**	**5026,4**	**5597,2**	**4468**	**2880**			
		Сохтмони канал барои заминхои бекорхобидаи д.Муҷдиф (то 300 га)	*1200*		*200*	*400*	*400*	*200*	*Идораи сармояхои хоричи*	*Муайян нашудааст*	*Афзоиши хачми махсулоти сармояхои хоричи*
		Сохтмони канал барои заминхои бекорхобидаи дашти Фалахмон д. Мадрушкат (то 260 га)	*1800*	*300*	*500*	*550*	*250*	*200*	*Идораи сармояхои хоричи*	*Сармоягузории хоричи*	*корам намудани заминхои сармояхои хоричи, афзоиши хачми махсулоти сармояхои хоричи*
		Обёри намудани заминхои д Худгифи Соя (80 га)	*1000*	*150*	*150*	*450*	*250*		*Идораи сармояхои хоричи*	*Сармоягузории хоричи*	*корам намудани заминхои сармояхои хоричи, афзоиши хачми махсулоти сармояхои хоричи*
		Сохтмони хати оби полезии Реват-“Исизи поён (70 га	*700*		*200*	*300*	*150*	*50*	*Идораи сармояхои хоричи*	*Сармоягузории хоричи*	*Афзоиши хачми махсулоти сармояхои хоричи*
		Обёри намудани заминхои дашти Хартарошак (120 га)	*1800*	*250*	*300*	*450*	*400*	*400*	*Идораи сармояхои хоричи*	*Сармоягузории хоричи*	*Кушодани заминхои нав*
		Обёри намудани заминхои махали ахолинишин дар мавзеи Каргтуда д.Обурдон	*800*	*150*	*200*	*300*	*150*		*Кумитаи махали Обурдон*	*Сармоягузории хоричи*	*Бехтар намудани оберии заминхои корам*
		Таъмири хати оби полезии заминхои х.инфиродии ба номи Х.Сангинов (4240 м)	*300*		*100*	*150*	*50*		*Х.д ба номи Сангинов*	*Муайян нашудааст*	*Бехтар намудани оберии заминхои корам*
		Обёри намудани заминхои хд ба номи Б.Гафуров (140 га)	*1300*	*250*	*300*	*300*	*300*	*150*	*Идораи сармояхои хоричи*	*Муайян нашудааст*	*Кушодани заминхои нав*
		Обёри намудани заминхои дСамчон (70 га)	*300*	*200*	*50*	*50*			*Кумитаи махали Самчон*	*Сармоягузории хоричи*	*Аз худнамудани заминхои бекорхобида*
		Сохтмони «Чуи боло» .Истошон	*250*		*150*	*50*	*50*		*Идораи сармояхои хоричи*	*Сармоягузории хоричи*	*Бехтар намудани оберии заминхои корам*
		Сохтмони хати оби полезии	*1600*	*300*	*300*	*300*	*350*	*350*	*Идораи*	*Муайян*	*Кушодани заминхои нав*

Хадаф	Вазифа	Чорабинихо/Лоихахо	Арзиши умуми (хаз. сомони)	Солхо					Масъул	Сарчашмахои маблаггузори	Натичахои пешбинишаванда
				2016	2017	2018	2019	2020			
		мавзеи «Ашшак» (400 га)							сармояхои хоричи	нашудааст	
		Сохтмони канали Гувинд Андарвахш	1000	150	150	250	250	200	Идораи сармояхои хоричи	Муайян нашудааст	Кушодани заминхои на
		Бунёди корхонахои коркарди махсулоти чорводори	1500		400	400	400	300	Идораи сармояхои хоричи	Муайян нашудааст	Рушди сохибкори
		Бунёди гармхонахо (теплитса)	500	100	200	100	100		Идораи сармояхои хоричи	Сохибкорон	Таъминоти ахолии бо махсулоти тару тоза
		Баркарорсозии чуйбори обрасони дар дехаи «Виткон» ба масофаи 1800 м	148		50	70	28		Кумитаи махали Виткон	Сармоягузории Хоричи	Бехтар намудани оберии заминхои корам
		Таъмири канали иригатсионии д. Сабаг ба масофаи 5 км	401	401					Кумитаи махаллаи д. Сабак	Муайян нашудааст	Бехтар намудани оберии заминхои корам
		Таъмири Чуйборхои обрасон ва сохтмони обпарто дар д. Роғ	210	210					Кумитаи махаллаи д. Рог	Муайян нашудааст	Бехтар намудани оберии заминхои корам
		Таъмири чуйбори оби полезии д. Дашт хочагии дехконии ба номи Амир Юсуф	120		120				Кумитаи махаллаи д. Дашт	Муайян нашудааст	Бехтар намудани оберии заминхои корам
		Таъмири кулии сарчуи оби полезии Худгифи боло	137	137					Кумитаи махаллаи д. Худгифи боло	Сармояи хоричи	Бехтар намудани оберии заминхои корам
		Таъмир (бетонпуш кардани) чуйбори оби полезии ба масофаи 1,5 км дар дехаи Рогиф	134,4		134,4				Кумитаи махаллаи д. Рогиф	Сармояи хоричи	Бехтар намудани оберии заминхои корам
		Сохтмони канали обери заминхои бекорхобидаи дехаи Камодон	258,5	258,5					Кумитаи махаллаи д Камодон.	Сармояи хоричи	Кушодани заминхои нав
		Таъмир ва васеъкунии чуйбори асосии хочагии дехконии «Падаск» ба масофаи 1 км	80,2			80,2			Кумитаи махаллаи д Падаск	Муайян нашудааст	Бехтар намудани оберии заминхои корам
		Сохтмони хатти обрасон барои 7 га заминхои мавзеи сангоб ба	180	180					Кумитаи махаллаи	Муайян нашудааст	Кушодани заминхои нав

Хадаф	Вазифа	Чорабинихо/Лоихахо	Арзиши умуми (хаз. сомони)	Солхо					Масъул	Сарчашмахои маблаггузори	Натичахои пешбинишаванда
				2016	2017	2018	2019	2020			
		масофаи 3км дар д. Рог							д. Рог		
		Сохтмони хатти обрасон барои 10 га заминхои бекорхобидаи «Сойру-Сафедорак»-и д.Дехавз ба масофаи 3,7 км	150		150				Кумитаи махаллаи д д.Дехавз	Муайян нашудааст	Кушодани заминхои нав
		Таъмини оби нушоки ба ахолии д.Дехавз (масофаи 1800 м)	144	144					Кумитаи махаллаи д д.Дехавз	Сармояи хоричи	Таъминоти ахоли бо оби нушоки)
		Баркарорсозии чуйбори мавзеи «Порог» д. Дехисор (мас. 600м)	55			55			х/д Пир Дуст	Муайян нест	Бехтар намудани оберии заминхои корам
		7 га заминхои бекорхобидаи «Андарак»-и д.Дехисор ба масофаи 1,8 км	144		144				х/д Пир Дуст	СММ	
											Кушодани заминхои нав
	Истифодаи босамари имкониятхои истехсолоти сармояхои хоричи	Сохтмони чуйбор ва кашидани хатти оби полези аз сойи Сурхкат барои зиёда аз 12 га заминхои д. Пастигав	300		50	100	100	50	Кумитаи махаллаи д. Пастигав	СММ	Бехтар намудани оберии заминхои корам
		Бунёди фермахои паррандапарвари дар нохия	200	50	50	50	50		Идора сармояхои хоричи	Сохибкорон	Таъминоти ахолии бо маводи озука
		Бунёди хочагихои мохипарвари дар нохия	400	100	100	100	100			Сохибкорон	Таъминоти ахолии бо маводи озука
	Бехтар намудани дастрасии дехконон ба техникаи сармояхои хоричи	Аз худ намудани заминхои хочагихои дехконии инфиродии нохия, 500га	2000	400	400	400	400	400	Идора сармояхои хоричи	Сохибкорон	Азхуд кардани заминхои бекорхобида бехтар намудани сатхи иктисодию ичтимоии ахолии
		Сохтмони чуйбори обрасон ба масофаи 8 км дар д. Дехманора	640	50	128	192	190	80	Идора сармояхои хоричи	Муайян нест	25га замини нав аз худ шуда холати обери 45 га бехтар мегардад

Ҳадаф	Вазифа	Чорабиниҳо/Лоиҳаҳо	Арзиши умуми (ҳаз. сомони)	Солҳо					Масъул	Сарчашмаҳои маблағгузори	Натиҷаҳои пешбинишаванда
				2016	2017	2018	2019	2020			
		Ташкили хоҷагиҳои тухмипарвари (картошка) дар ноҳия	2500	500	500	500	500	500	Идора сармояҳои хориҷи	Вазорати сармояҳои хориҷи	

Сохибкории хурду миёна (СХМ)

Хадаф	Вазифа	Чорабинихо/Лоихахо	Арзиши умуми (хаз. сомони)	Солхо 2016	2017	2018	2019	2020	Масъул	Сарчашмахои маблаггузори	Натичахои пешбинишаванда
Дастгирии рушди сохибкории хурду миёна	Таъсис ва дастгирии сохибкории хурду миёна	**ХАМАГИ** (10-лоиха)	**4805**	**881**	**911**	**1101**	**931**	**981**			
		Сохтмони магозахо ва нуктахои савдо дар нохия	1800	150	280	370	450	550	Сохибкорон	Сармоягузори	Афзоиши сахми СХМ дар хачми умумии истехсолот(то 75% дар соли 2016) 150 адад зиёд шудани субъектхои СХМ то соли 2016 Ташкили чойхои нави кори (75 чой то соли 2016) Зиёд шудани нуктахои хизматрасони (17 нукта то соли 2016) Зиёд шудани ташкилотхои сайёхи кормандони соха (5 ташкилот то соли 2016) Зиёд шудани шумораи сайёхон ва воридот ба буҷет (2 баробар то соли 2016) Шумораи иншооти тармимшуда аз хисоби бахши СХМ то соли 2016
		Сохтмони нуктахои хизматрасонии маиши	1700	340	340	340	340	340	Сохибкорон	Сармоягузори	
		Сохтмони ошхона дар шахраки Мехрон	200	100	100				Робарияти нохия	Сармоягузори	
	Рушди сайёхии экологи	Ташкили хатсайри сайёхии Оббурдон – Мазор	200	100		100			Сохибкорон	Сармоягузори	
		Ташкили инфрасохтори мусоиди барои рушди экосайёхи (мехмонхона, нуктахои савдо ва г)	400	80	80	80	80	80	Сохибкорон	Сармоягузори	
		Омода намудани маводи таргиботи (видео филм, буклет, рохнамо, албом ва г)	10	2	2	2	2	2	Сохибкорон	Бучети нохия	
		Такомули фаъолияти сайёхии экологи дар бозори байналмиллалии сайёхи	20	4	4	4	4	4	Сохибкорон	Сармоягузори	
		Омода намудани рохбаладон ва дигар муттахасисони соха	20	4	4	4	4	4	Сохибкорон	Сармоягузори	
		Тахияи хатсайрхои сайёхи	5	1	1	1	1	1	Сохибкорон	Сармоягузори	
		Сохтмони Чойхонаи мили дар маркази нохия	450	100	100	200	50			сохибкорон	

Саноат (хаз сомони)

<table>
<tr><th rowspan="2">Хадаф</th><th rowspan="2">Вазифа</th><th rowspan="2" colspan="2">Чорабинихо/Лоихахо</th><th rowspan="2">Арзиши умуми (хаз. сомони)</th><th colspan="5">Солхо</th><th rowspan="2">Масъул</th><th rowspan="2">Сарчашмахои маблаггузори</th><th rowspan="2">Натичахои пешбинишаванда</th></tr>
<tr><th>2016</th><th>2017</th><th>2018</th><th>2019</th><th>2020</th></tr>
<tr><td></td><td></td><td>ХАМАГИ:</td><td>(3-лоиха)</td><td>590</td><td>270</td><td>110</td><td>120</td><td>90</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="4">Мусоидат ба рушди имкониятхои саноатии нохия</td><td rowspan="2">Тачхизонии корхонахои амалкунанда</td><td colspan="2">Бо техника ва тачхизот таъмин намудани ЧДММ "Кони ангишти Гузн"</td><td>170</td><td>170</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>Шўъбаи саноати МИХД</td><td>Бучети вилоят</td><td rowspan="4">Бо ангишт таъмин намудани муассисахои тибу маориф (50% соли 2016)

Афзоиши хачми махсулоти саноати (20% - соли 20216)

Афзоиши истехсоли ангишт (2 хаз.т то с 2016)

Шумораи сеххо (5 сех-соли 2016)

Шумораи чои нави кори (100 чой- ссли 2016)</td></tr>
<tr><td colspan="2">Бо тачхизот таъмин намудани сехи коркарди меваи "Хаётбахш" дар д.Хадишахр</td><td>120</td><td>40</td><td>40</td><td>40</td><td></td><td></td><td>Умаров У</td><td>БРСММ</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Тавсеи иктидорхои нави истехсоли аз хисоби ашёи хоми</td><td colspan="2">Ташкил намудани нуктаи кабул ва коркарди пусту пашм дар чамоати Лангар</td><td>300</td><td>60</td><td>70</td><td>80</td><td>90</td><td></td><td>Шўъбаи саноати МИХД</td><td>Муайян нест</td></tr>
<tr><td colspan="2"></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>Муайян нест</td></tr>
</table>

2.2. Сохахои ичтимои

2.2.1. Тандурусти

Саломатии ахоли, вазифаи мухими сохаи ичтимои ба хисоб рафта, масъалахои вазъи солимии ахоли, дастраси ва пешниходи хизматрасонии босифати тибби ба ахоли табакаи осебпазири он, аз чумла занхо ва кўдаконро дар бар мегирад.

Саломатии модару кўдак. Мувофики маълумоти расми ба холати 1.01.2015 шумораи занхои кобили таваллуд дар нохияи Кўхистони Мастчох 6144 нафарро ташкил медиханд, ки 52,7 фоизи шумораи умумии занхои нохияро ташкил медиханд.

Чадвали 15 Таваллуд дар муассисахои тибби ва хона, сатхи фавти модар

Нишондихандахо	2012	2013	2014
Шумораи умумии таваллуд	656	646	641
Таваллуд дар муассисахои тибби	347	369	383
бо фоиз	52,8	57,1	59,7
Таваллуд дар хона	309	277	251
бо фоиз	47,1	42,8	40,3
Фавти модар (шумора/ шумора ба 100 хаз. з/т)	152,4	-	-
Занхои кобили таваллуд (15 то 49 сола)	6144	5762	6198

Омори расмии солхои охир нишон медихад, ки дар ду соли охир фавти модар ба кайд гирифта нашудааст. Нисбати солхои пештара иттилоотнокии занхо барои истифодабарии маводхои контрасептиви бехтар гардидааст. Хамаи муассисахои тиббии нохия бо маводхои контрасептиви таъмин мебошанд.

Тахлилхо нишон медиханд, ки таваллуди модар дар хонахо нисбат ба беморхонахо зиёдтар аст, ки сабаби асосии он аз норасогии мутахассисони соха, дар масофаи дур чойгир будани таваллудхонахо ва шароити душвори мурочиат ба муассисахои тибби иборат мебошад.

Чадвали 16. Камхуни ва норасоии йод дар организми занхое, ки аз хомилаги баромадаанд

Нишонихандахо	2012	2013	2014
Шумораи занхои таваллудкарда	646	624	625
Камхунии алокаманд бо норасоии охан	22	19	60
бо фоиз	3,4	3,0	9,6
Холатхои норасоии йод	12	10	28
бо фоиз	1,8	1,6	4,4

Бояд кайд кард, ки сабаби асосии пайдо шудани касалихои камхуни ва норасоии йод дар байни занхои кобили таваллуд ин аз шароити номусоиди табии нохия ва дар сатхи паст карор доштани ташхиси касалихои занона мебошад.Тахлил нишон медихад, ки бинобар набудани озмоишгох ва мутахассисони озмоиши, занхои гирифтори бемории камхуни аз ташхиси пурра гузаронида намешаванд. Мушкилоти дигар алокаманд бо солимии модар аз хисоби нарасидани йод, бинобар сабаби кам истеъмол намудани гизохое, ки дар

таркибашон йод зиёд аст, сатхи пасти иттилоотнокии занон оид ба пешгирии касали ва умуман дар нохия набудани мутахассиси соха мебошад.

Чадвали 17. Нишондихандахои таваллуд, фавти кўдакони навзод ва модарон

Нишондихандахо	2012	2013	2014
Шумораи таваллуд	656	646	641
аз чумла, дар муассисахои тибби	347	369	383
дар хонахо	309	277	251
Фавти кўдакони то 5 сола ба 1000 з/т (шумораи ходисахо)	20	15	9
В %	3,3	2,3	1,4
Ба 1000 зинда таваллудшудагон	30,5	24	14
Фавти навзодони то 1 сола ба 1000 з/т (шумораи ходисахо)	14	10	6
В %	2,3	1,5	0,9
Ба 1000 зинда таваллудшудагон	21,3	16	9,3
Фавти модарон (ба 1000 нафар)	152	-	-

Сабаби асосии фавти кўдакон ин беморихои шадиди роххои нафас ва дарунрави мебошанд. Фавти кўдакон дар хона зиёдтар ба кайд гирифта шудааст, ки сабаби он дар вакташ мурочиат накардан ба муассисахои тибби мебошад.

Дар байни наврасони то 14 сола асосан беморихои шадиди роххои нафас ва дарунрави бисёртар ба мушохида мерасад.

Чадвали18. Сатхи пахншавии беморихо дар байни кўдакон

Сол	2012	2013	2014
Шумораи кўдакони то 14 сола	8720	8758	8813
Беморихои шадиди рохи нафас (БШРН)	1356	1966	2861
Аз рўи промил	155,5	224,4	324,6
Бемории дарунрав	256	783	1148
Аз рўи промил	29,3	89,4	130,2
Шумораи кўдакони то 5 сола	3042	3151	3203
БШРН	449	958	1478
Аз рўи промил	147,6	304,0	461,4
Бемории дарунрав	175	528	680
Аз рўи промил	57,5	167,5	212,3
Шумораи кўдакони то 1 сола	656	646	641
Гипотрофия	41	32	36
Аз рўи промил	62,5	49,5	56,1
Камхуни	5	8	9
Аз рўи промил	7,9	12,6	13,7

Сабаби пайдо шудани беморихо асосан риоя накардани фосила байни таваллуд, гизодихии нодуруст, камбизоати ва сатхи пасти иттилоотнокии занон оид ба масъалахои синамакони ва гизодихии иловаги ва дер мурочиат кардан ба муассисахои тибби алокаманд мебошад.

Ба сабаби норасоии мутахассисон кайди беморихо дар хамаи муассисахои тибби сари вакт гузаронида намешавад. Дар баъзе муассисахои тибби духтурон, аз чумла педиатрхо, гинекологхо ва терапевтхо намерасанд.

Бо дастгири ва кўмаки бевоситаи Хазинаи Кўдакони СММ (ЮНИСЕФ) солхои охир бакайдгирии кўдакони гирифтори гипотрофия (логари аз камгизоги) дуруст ба рох монда шудааст.

Беморихои сирояти ва дигар касалихо. Тўли се соли охир афзоиши беморихои сирояти, аз хисоби гелминтоз ба мушохида мерасад.

Чадвали 19. Чараёни беморихои сирояти (бо промилл)

Нишондихандахо	2012	2013	2014
Шумораи бакайдгирифташудаи бемории сил	9	7	8
ба 100 хазор ахоли	40,5	30,9	34,9
Гелминтоз	28	22	36
ба 100 хазор ахоли	123,8	95,3	153,1
Чамъи ахоли	22617	230,67	23511

Дар нохия бинобар набудани озмоишгох ва мутахассисон ин намуди беморихо сари вакт ва пурра муайян карда намешаванд. Бемории гелминтоз танхо дар асоси нишонахои клиникии он муайян ва ба кайд гирифта мешаванд.

Дар давоми солхои 2012-2014 беморихои ВМНО/БНММ дар нохия умуман ба кайд гирифта нашудааст. Аз соли 2010 барои муайян намудани ин бемори ба воситаи тест шахси масъул вобаста карда шудааст ва ашхоси муайянро аз озмоиш мегузаронад.

Аз соли 2008 барномаи DOTS-и (Барномаи мубориза бар зидди бемории сил) Фонди «Глобали» дар нохия фаъолият дорад. Вазифаи ин барнома ташкили озмоишгох ва омўзиши мутахассисон аст. Дар заминаи ин барнома сари вакт муайян намудани бемории сил ва табобати он ба рох монда шудааст. Барои ташхис ва муоличаи ин бемори дар асоси барнома дорувори ва маводхои озмоиши таъмин карда мешаванд.

Инфрасохтори сохаи тандурусти. Муассисахои тибби асосан аз бучети махалли маблаггузори мешаванд. Бо вучуди зиёд шудани маблаггузории бучети ба сохаи тандурусти, дар нохияи Кўхистони Масичох мушкилоти халнашудаи инфрасохтори, алокаманд бо таъмири асосии муассисахои Кумаки аввалаи тиббию санитари (КАТС) ва хадамоти бистари мавчуданд.

Дар нохия муассисахои тиббии зерин аз чумла, беморхонаи маркказии нохия дорои 100 кати табобати, 1 адад маркази саломатии нохияви, 6 адад марказхои саломатии дехот, 12 адад хонахои саломати, 1 адад дорухона ва маркази назорати давлатии санитари-эпидемиологи ба ахоли хизмат мерасонанд.

Чадвали 20. Сатхи маълумотнокии кормандони КАТС

ЛПУ	Шумораи кормандон	Маълумоти миёнаи махсус	Маълумоти оли
Муассисахои КАТС	67	54	13
Бо (%) ифодашуда	100	80,6	19,4

Дар доираи барномаи давлатии тибби оилави 10 нафар духтурон ва 22 нафар кормандони миёнаи тибби оилави дар маркази клиникавии тибби ба омўзиш фаро гирифта шуданд.

Мушкилоти асосии соха дар сифати паст ва дар холати ногувор карор доштани инфрасохтори тибби нисбатан дур чойгир шудани муассисахои тиббии нохия мебошад.

Чадвали 21. Дурнамои рушди сохаи тандурусти

Нишондихандахо	Дурнамо							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2014нисбати 2020 (%)
Шумораи катхои тибби	100	100	100	100	100	105	115	115
Иктидори муассисахои амбулатори- дармонгохи (хаз. кабул дар баст)	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	0,80	100
Шумораи муассисахои тибби	22	23	24	24	25	26	27	122,7
Хонахои саломати (адад)	12	12	12	12	12	13	15	125
Кормандони тиб (нафар)	78	79	81	82	83	86	90	115,3
Аз чумла духтурон	16	16	17	18	19	20	23	143,7
Коркунони миёнаи тиб	62	62	63	64	66	68	70	112,9
Бо катхои тибби (кат) бо духтурон	44	43,2	42,3	41,5	40,6	42,8	44,2	100,4
Бо духтурон	7	6,9	7,2	7,5	7,7	7,9	8,1	115,7
Бо коркунони миёнаи тибби								
Бо муассисахои амбулатори- дармонгохи								

2.2.2. Маориф

Сатхи тахсилот. Дар нохия танхо 0,16 фоизи ахоли бе маълумоти миёна,ба кайд гирифта шудааст.

Чадвали 22. Сатхи маълумотноки нохия ба холати 1.01с. 2015 (нафар)

Сатхи маълумотноки	Соли 2015	
	Хамаги	аз чумла занон
Оли	242	22
Миёнаи махсус	828	237
Миёна	2526	1937
Миёнаи нопурра	3577	2041
Ибтидои	88	-
Бемаълумот	38	-

Маълумоти мактаби. Дар худуди нохия 29 мактаби тахсилоти хамагона, аз он 16 мактаби миёнаи пурра ва 13 мактаби тахсилоти умумии нопурра (то синфи 9), инчунин 1 мактаб-интернат барои кудакони бепарастор амал мекунад. Шумораи умумии талабагон дар соли тахсили 2013-2014-ум 5617, нафарро аз чумла 2713 нафар духтарон ё 48,2 фоиз мебошанд. Таълим дар мактабхо асосан бо забони точики гузаронида мешавад.

Чадвали 23. Шумораи умумии талабагон дар муассисахои тахсилоти умумии нохия

Соли хониш	2012-2013				2013-2014				2014-2015			
Синфхо	Хамаги	писарон	духтарон	% духтарон	Хамаги	писарон	духтарон	% духтарон	Хамаги	писарон	духтарон	% духтарон
Синфхои I-VI	2205	1078	1127	51,1	2149	1049	1100	51,1	2072	1022	1050	50,6
Синфхои V-IX	2817	1415	1402	49,7	2732	1351	1381	50,5	2698	1319	1379	51,1
Синфхои X- XI	620	412	208	33,5	736	504	232	31,5	669	400	269	40,2
Хамаги кӯдакони синни то мактаби	0,03	0,04	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Хамаги:	5642	2905	2737	48,5	5617	2904	2713	48,2	5439	2741	2698	49,6

Дар хамаи мактабхои нохияи Кӯхистони Мастчох хонандагон дар 2 баст тахсил менамоянд. Шумораи хонандагон дар соли тахсили 2014-2015 нисбат ба соли гузашта 2,3% кам гардидааст.

Дар давоми соли 2014 хамаги 12 нафар хонандагони муассисахои тахсилоти хамагонии нохия дар озмунхои сатхи вилояти ва чумхурияви иштирок намуда, сазовори чойхои намоён гардиданд (2 нафар хонанда, аз он 1 нафараш духтар чои сеюмро сазовор гаштанд).

Гайр аз ин, дар нохия 1 нафар хонандаи кобилияташ махдуд ба таълими хонаги фаро гирифта шудааст. Дар нохия 1 мактаб - интернат, мавчуд аст, ки 80 нафар кўдакони бепарастор ва аз оилахои камбизоат тахсил мекунанд.

Дар муассисахои таълимии нохия 455 нафар муаллимон аз чумла 98 нафар занон (21,5%) кор мекунанд.

Чадвали 24. Шумораи умумии муаллимон дар нохия дар солхои 2012-2015 (нафар)

Соли хониш	2012-2013	2013-2014	2014-2015
Шумораи умуми	480	487	455
аз чумла занон	87	94	98
Бо маълумоти оли		247	277
аз чумла занон		24	30
Бо маълумоти олии нопурра		71	26
аз чумла занон		19	17
Бо маълумоти миёнаи махсус		169	147
аз чумла занон		38	46
екБо маълумоти умумии миёна		19	5
аз чумла занон		13	5
Норасоии кадрхо (чои холии кор)	32	25	21

Муассисахои таълимии нохия ба муаллимони фанхои кимиё, биология, алгебра, физика, таърих, забонхои хоричи, информатика ниёз доранд. Набудани шароити ичтимои, бахусус дар дехот, боиси аз кор рафтани омўзгорони ботачриба гардидааст. Аз чумла, тули солхои 2012-2014 аз муассисахои таълимии нохия кариб 5 нафар муаллимони ботачриба ба дигар корхои муздаш баланд ва ба мухочирати мехнати рафтанд.

Тибки ислохоти системаи сохаи маориф хамаи мактабхои нохия аз 1 январи соли 2010 инчониб ба системаи маблаггузории сарикаси (меъёри) гузаштанд.

Дар асоси барномаи компютерикунонии мактабхои тахсилоти хамагони ба холати 1.01.15 дар тавозуни муассисахои таълимии нохия 224 компютер ва 35 принтер, мавчуд аст, ки ба 27 нафар хонанда 1 адад рост меояд. Илова бар ин, аз шумораи умумии компютерхои мавчуда 74 адад корношоям мебошад. Танхо 12 мактаби нохия ба шабакаи чохонии ИНТЕРНЕТ пайваст карда шудааст.

Дар хамаи муассисахои таълимии нохия норасоии китобхои фанни ба назар мерасад. Инчунин дар мактабхо тачхизоти синфхонахо кўхнаву фарсуда гаштаанд. Яке аз мушкилоти бахши маориф набудани муассисахои томактаби мебошад. Холати мактабхои мавчуда ва чихозонидани онхо ба талаботхои замона чавобгў нест. Дар натичаи истифодаи дарозмуддат ва нагузаронидани таъмири асоси бинои аксар мактабхо дар холати садамави карор доранд.

Чадвали 25. Норасогии тачхизотхои мактаби дар нохияи Кўхистони Мастчох ба холати 01.01.с.2015

Тачхизоти мактаби	Мизу курси барои синфхои 1-4	Мизу курси барои синфхои 5-9	Мизу курси барои синфхои 10-11	Мизу курси барои омўзгорон	Тахтаи синфи	Мизу курси барои компютер	Чевон
Шумора	120 мачмў	280 мачмў	110 мачмў	38 мачмў	45 адад	120 адад	82 адад

Аз рӯи маълумоти расмии соли 2014 бо максади фарогирии бештари хонандагон ба тахсил аз хисоби бучети махалли дар нохия ба 1123 нафар хонандагони мактабхои тахсилоти хамагони, аз чумла 73 нафар аз оилахои бепарастор, 45 нафар аз оилахои волидайнашон маъюб, 179 нафар аз оилахои бо як волидайн, 9 нафар аз оилахои саробонашон бекор, 256 нафар аз оилахои камбизоат ва 526 нафар аз оилахои серфарзанд (аз 5 фарзанд зиёд) бо маблаги умумии 89840 хазор сомони кӯмакпули аз хисоби бучети пардохт карда шудааст.

Дурнамо. Мутобики дурнамо шумораи ахолии нохия то соли 2020 нисбати соли 2014 - 2,8 хазор нафар ё 12,3% афзоиш меёбад. Дар доираи БРН то соли 2020 сохтмони зиёда аз 10 мактаби нав, таъмири мактабхои мавчуда ва ташкили бештар аз 700 чойи нишаст дар мактабхо пешбини карда шудааст.

Чадвали 26. Нишондихандахои дурнамои рушди сохаи маорифи нохия дар солхои 2016-2020

Нишондихандахо	дурнамо							2020 нисбати 2014(%)
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
Шумораи кӯдакон дар муассисахои томактаби	0,08	0,08	0,09	0,1	0,11	0,12	0,13	162,5
Шумораи кӯдакони синни мактаби	4	4,1	4,2	4,3	4,4	4,5	4,6	115,0
Шумораи кӯдакони синни мактаби	5,6	5,7	5,8	5,9	6	6,1	6,2	110,7
Чой дар муассисахои томактаби	0,09	0,09	0,01	0,2	0,3	0,4	0,5	5,5м
Шумораи хонандагон нафар	5,6	5,7	5,8	5,9	6,0	6,1	6,2	110,7
Мактабхои аз он дар рӯзона	5,6	5,7	5,8	5,9	6,0	6,1	6,2	110,7
Шумораи хонандагон дар басти аввал	3,3	3,4	3,5	3,6	3,7	3,8	3,9	118,2
Шумораи омӯзгорон (х. нафар)	0,45	0,46	0,47	0,48	0,49	0,50	0,51	113,3
Муассисахои таълими ба 1000 хонанда (чой)	1100	1150	1200	1000	990	1000	1100	100
Ба муассисахои таълими барои 1000 бачагони сини мактаби (чой)	650	660	671	680	690	700	711	109,4

2.2.3. Хифзи ичтимои

Таъминоти нафака, шугли ахоли, мухочират, расонидани кӯмаки сурогави ба табакахои осебпазир ва камбизот самтхои асосии бахши хифзи ичтимои мебошанд.

Бекори. Дури аз маркази чумхури ва вилоят, рушд наёфтани сохахои саноат ва СХМ заминахои сатхи баланди бекори дар нохия мебошанд. Омори расми вокеиятро инъикос намекунад, зеро танхо кисми ками бекорон дар Агентии хифзи ичтимои ва шугли ахоли ба кайд гирифта шудаанд. Сатхи вокеии бекори хеле баланд аст.

Чадвали 27. Нишондихандахои асосии сатхи бекори дар солхои 2012-2014

Нишондихандахо	Солхо		
	2012	2013	2014
Ахолии кобили мехнат	7066	7420	7560
Бекорони расман бакайд гирифташуда	266	194	109
Сатхи бекори (фоиз)	3,7	2,6	1,4

Аксари бекорон ба корхои мавсими ва хочаги машгул мебошанд. Ахолии аз чихати иктисоди фаъоли нохия дар соли 2014-ум 8499 нафарро ташкил менамояд.

Барои таъсиси чойхои нави кори дар соли 2014 бо ташаббуси бахши хадамоти мухочират аз тарафи ташкилоту муассисахои амалкунанда 512 чойи кори, аз чумла 205 чойи кории муваккати ва 307 чойи кории доими ташкил карда шуд.

Чадвали 28. Нишондихандахои дурнамои захирахои мехнати дар солхои 2016-2020

Нишондихандахо	2014 хисобот	2015 баходихи	дурнамо					
			2016	2017	2018	2019	2020	2020 нисбати 2014(%)
Захирахои мехнати	9839	9900	9965	10030	10108	10978	11101	112,8
Шумораи машгул дар иктисодиёт	8584	8630	8681	8730	8788	9646	9760	113,7
Саноат	10	15	20	26	32	41	54	5,4м
Сармояхои хоричи	7104	7123	7144	7167	7192	8004	8027	112,9
Сохтмон	31	35	41	46	50	57	84	270,9
Наклиёт ва алока	29	32	35	40	46	52	59	203,4
Савдо, хўроки умумии таъминоти модди техники	35	38	43	45	47	56	68	194,2
Дигар сохахо	45	47	50	53	55	58	69	153,3
Сохахои гайриистехсоли	1280	1287	1293	1237	1306	1317	1331	103,9
Аз шумораи машгулбудагон:								
Корхонахо, муасссисахои давлати	50	53	55	56	58	61	68	136
Бахши чамоави	3500	1800	800	-	-	-	-	-
Дар корхонахо ва муассисахои бо шакли омехтаи моликият	1100	1135	1162	1180	1200	1226	1244	113
Дар бахши хусуси (бо хочагихои ёрирасони шахси)	3604	5304	6304	7104	7104	7109	7118	197,5
Шахсони машгулнабуда	1255	1270	1284	1300	1320	1332	1341	106,8

Мухочирони мехнати, ки ба хоричи мамлакат рафтаанд	648	660	675	690	710	713	739	114

Чадвали 29. Дурнамои ташкили чойхои нави кори дар солхои 2016-2020

Нишондодхо	2014 хисобот	2015 баходихи	Дурнамо					
			2016	2017	2018	2019	2020	2020 нисбати 2014(%)
Ташкили чойхои нави кори (хамаги)	518	531	543	556	574	592	613	118,3
Аз чумла аз хисоби								
-сохтмонхои нав	117	190	206	223	240	258	276	155,9
-азнавсози ва васеъ намудани корхонахои мавчуда	39	50	62	65	92	105	118	3 м
Корхои хусуси	209	401	410	415	420	424	431	2 м

Музди мехнат. Музди миёнат мехнат дар соли 2014 161 сомону 38 дирамро ташкил додааст. Ин нишондод се соли охир 67 сомону 69 дирам ё 72,2% афзудааст, (2012 – 93-сомону 69-дирам буд).

Чадвали 30. Музди миёнаи мехнат дар сохахо

Сохахо	2012	2013	2014	2014 нисбати 2012 бо %
Ташкилотхои бучети	261	343	393	114,058
Сармояхои хоричи	33,12	47,36	60,0	126,69
Саноат	98,95	119,04	303,0	2,5 м
Тандурусти	406,5	444,94	474,0	106,5
Маориф	300,7	446,5	563,0	126,02

Бо вуҷуди андешидани якзумра чорабинихо оиди мухайё намудани чои кори ва бехтар намудани музди кор, ахолии кобили мехнати нохия имруз низ ба мухочирати мехнати ба хоричи кишвар мераванд, зеро ки кувваи кобили мехнат нисбати солхои пешин афзудааст

Мухочирати мехнати. Маълумотхои расми нишон медихад, ки шумораи мухочирати мехнати сол то сол афзоиш дорад.

Чадвали 31. Мухочирати мехнати дар солхои 2012-2014 (нафар)

Солхо	2012	2013	2014
Ахолии кобили мехнат	9712	11466	11590
Шумораи мухочирати мехнати	225	384	648
Мухочирати мехнати нисбати ахолии кобили мехнат (бо %)	2,3%	3,3%	5,6%

Мухочират яке аз сарчашмаи асосии даромад барои оилахои нохия ба хисоб меравад. Ин масъала мушкилоти зеринро ба миён овардааст: кам шудани ахолии кобили мехнат, дар кор рафтани мутахассисони баландихтисос, аз тарбия дур мондани кўдакон ва вайроншавии оилахо.

Мухочирати дохили. Мутобики маълумотхои расми дар соли 2012 шумораи мухочирони ихтиёри ба нохияи Хуросони вилояти Хатлон 20 нафар, ба нохияи Зафаробод 68 нафарро ташкил намуда буд. Ин холат дар соли 2014 танхо ба нохияи Зафаробод ба амал омада 50 нафарро ташкил медихад. Масъалаи мазкур аз тарафи Хукумати вилояти Сугд ва макомоти ичроияи нохия бо ғамхори фаро гирифта шуда, дар оянда низ ба эхтиёчмандон шароити мувофик мухайё карда хохад шуд.

Табакаи осебпазири ахоли. Ба табакаи осебпазир нафакагирон, маъюбон ва кўдакони ятим шомиланд.

Чадвали 32. Шумораи нафакахурон дар солхои 2012-2014

Табакаи осебпазир	Солхо		
	2012	2013	2014
Нафакагирон	1594	1597	1643
Маъюбон	243	334	330
Кўдакони маъюб	72	85	79
Бе саробонмонда	153	169	172

Соли 2014 шумораи нафакахўрон дар нохия 1643 нафарро ташкил намуд, ки 49 нафар ё 3,1% нисбати соли 2012 зиёд аст. Аз шумораи умумии нафакахўрон 2,04% (ё 34 нафар) ба кор машгул мебошанд. Ба хисоби миёна хачми нафакапули 211 сомону 30-дирамро ташкил медихад, ки нисбати соли 2012 33 сомону 35 дирам ё 18,7% зиёд аст.

Диаграммаи № 10. Шумораи нафакахурон дар солхои 2012-2014(нафар)

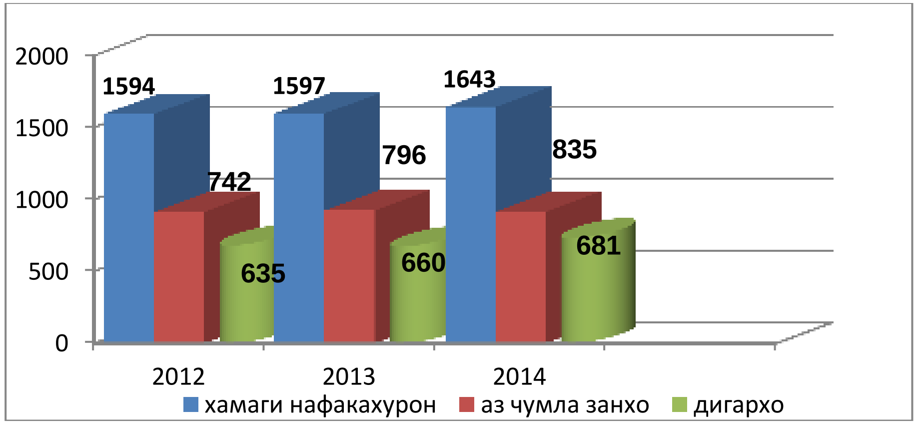

Дар бахши мазкур якзумра пешравихо мушохида мешаванд. Нафакапули нисбати солхои пешин боло рафтааст. Ғамхори нисбати нафакахурони маъюб ва бепарасторон бехтар гардидааст.

Мушкилию норасогихо дар бахши мазкур аз инхо иборатанд: набудани бинои маъмурии шўъбаи хифзи ичтимоии ахоли ва шўъбаи бойгони, вучуд надоштани автомашинаи хизмати.

2.2.4. Фарханг ва варзиш

Инфрасохтори фарханги - фарогати. Дар нохияи Кўхистони Мастчох якчанд мамнўъгохи таъриxиву - бостоншиноси мавчуданд, ки метавонанд таваччухи сайёхонро ба худ чалб намоянд. Шумораи китобхонахо 10-ададро ташкил медихад, ки бинобар нарасидани бинохои заруури 3-тоаш дар хонахои шахси чойгиранд. Китобхонахо асосан берун аз маркази нохия дар дехахои дурдаст чойгир шуда, тарзи идоракунии хизамтрасониашон ба талабот чавогўй нест.

Хонаи маданияти нохия дар шахраки Мехрон аз хисоби маблагхои марказонидашуда   сохта ба истифода дода шуд. Клубхои дар дехахо чойгиршуда ба таъмир ниёз доранд. Нарасидани асбобхои мусики, барки, баландгўякхо, мизу курси ва автоклуби сайёр мушкилоти асосии соха мебошанд.

Дар китобхонахои нохия 13 нафар фаъолият мекунанд, ки аз он 7 нафар занхо (53 %) ва шумораи хонандагони доимии китобхонахо 8849 нафарро ташкил медихад. Фонди умумии адабиётхои китобхонахо ба 01.01.2015   34922 ададро ташкил медихад. Бинои китобхонахо таъмирталаб буда, бо мизу курсихо, рафхои китобмони, компютер ва адабиёти тозанашр ниёз доранд.

Варзиш. Дар нохияи Кўхистони Мастчох 23 майдончаи варзиши ва 4 толори варзиши вучуд дорад. Хамасола чорабинихои варзиши аз рўи намудхои футбол, волейбол, шохмот, гуштинги милли, дзюдо, самбо, спартакиада оид ба атлетикаи сабук гузаронида мешаванд.

Дар нохия мактаби варзишии бачагону наврасон бо фарогирии 350 нафар ба намудхои гуногуни варзиш фаъолият мекунад.

Иншоотхои варзишии нохия ба таъмиру азнавсози, тачхизоти варзиши ниёз доранд.

Чадвали 33. Нишондоди дурнамои рушди сохаи фарханг дар солхои 2016-2020

Нишондихандахо	2014 хисобот	2015 бахо	Дурнамо					2020 нисбати 2015(%)
			2016	2017	2018	2019	2020	
Шумораи муассисахои фарханг	14	14	15	15	15	17	19	135,7
Клубхо	4	4	4	4	4	5	6	150
Китобхонахо	10	10	11	11	11	12	13	130
Шумораи кормандон	33	33	33	34	35	36	37	112,1

2.2.5. Стратегия ва вазифахо дар бахши ичтимои. Тандурусти (хазор сомони)

Хадаф	Вазифа	Чорабинихо/Лоихахо	Арзиши умуми (хаз. сомони)	Солхо 2016	2017	2018	2019	2020	Масъул	Сарчашмахои маблаггузори	Натичахои пешбинишаванда
		ХАМАГИ: (13 лоиха)	4019,8	700	1485	1174,8	330	330			
Баланд бардоштани сатхи хизматрасонихои тибби	Таъмини имконпазири ахоли бо кормандони тиб										Коэфитсенти фавти модару кӯдак 10%-2016 %-и таваллуд дар хона бо иштироки корманди тибби (98%-2016) Кам кардани амрози сирояти (5%-2016) % таъминоти муассисахои тибби бо кадрхо (75%-2016) Шумораи духтурони оилавии омодакарда (12 нафар то 2016)
		Сохтмони бинои ХНДСЭ (хадамоти назорати давлатии санитарию-эпидемиологи)	500	100	100	100	100	100	Шӯъбаи сохтмон	Сармояхои хоричи	
		Сохтмони "Бунгохи тиббии мухофизиатии саломати ва ёрии аввалии тибби, вокеъ дар чамоати Иван-Точик"	750	350	400				Шӯъбаи сохтмон	Сармояхои хоричи	
		Сохтмони бинои хонаи саломатии д. Худгифи боло	230			230			Шӯъбаи сохтмон	номуаян	
		Сохтмони бинои хонаи саломатии д. Палдорак	230		230				Шӯъбаи сохтмон	Номуайян	
	Васеъ ва бехтар намудани инфрасохтори тибби	Сохтмони бинои хонаи саломатии д. Арнохун	230					230	Шӯъбаи сохтмон	Номуайян	
		Сохтмони бинои хонаи саломатии д.Ланглиф	230				230		Шӯъбаи сохтмон	Номуайян	
		Сохтмони бинои хонаи саломатии д. Мучдиф	230			230			Шӯъбаи сохтмон	Номуайян	
		Сохтмони бинои хонаи саломатии д.Резгиф	230		230				Шӯъбаи сохтмон	Номуайян	
		Сохтмони бинои хонаи саломатии д. Табушн	230			230			Шӯъбаи сохтмон	Бучети махалли	
		Сохтмони бинои таваллудхона д. Мадрушкат.	450	150	200	100			Шӯъбаи сохтмон	Бучети чумхурияви	
		Сохтмони бинои дорухонаи ч. Лангар	175		175				Шӯъбаи тандурусти	Сохибкорон	
		Сохтмони 1 хонаи саломатии барои ахолии дехахои Арсовит, Ғаз, Пит дар худуди мувофиқ	184,8			184,8			Шӯъбаи сохтмон	Номуайян	

Хадаф	Вазифа	Чорабинихо/Лоихахо	Арзиши умуми (хаз. сомони)	Солхо					Масъул	Сарчашмахои маблаггузори	Натичахои пешбинишаванда
				2016	2017	2018	2019	2020			
		Сохтмони кисми Беморхонаи Роғ	350	100	150	100			Шўъбаи сохтмон	Номуайян	

Маориф (хазор сомони)

Хадаф	Вазифа	Чорабинихо/Лоихахо	Арзиши умуми (хаз. сомони)	Солхо					Масъул	Сарчашмахои маблаггузори	Натичахои пешбинишаванда
				2016	2017	2018	2019	2020			
		ХАМАГИ: (34-лоиха)	**39592**	**6078**	**9518**	**10786**	**9500**	**3710**			
Баланд бардоштани сатхи хизматрасонихои сохаи маориф	Бехдошти инфрасохтори тахсилоти мактаби	Сохтмони мактаб барои 320 хонанда МТМУ №13, д. Дашти Оббурдон	4200	50	400	1200	1800	750	Шўъбаи маориф	Муаян нашудааст	Шумораи чойхои нишаст дар мактабхо %-и фарогирии муассисахои маориф (99%-2016) Фарогирии кўдакон ба муас. томактаби (10%-2016) %-и қабулшудагон ба макотиби оли (15%-2016) % таъминоти мактабхо бо китобхои дарси ва компютер (100%-2016) %таъмини мактабхо бо омўзгорон (70%-2016) % афзоиши иштирок дар махфилхои варзиши (200н-2016)
		Идомаи сохтмони мактаб барои 320 хонанда дар д. Эсизи поён	4200	2000	1600	600			Шўъбаи маориф	Бучети мутамарказ	
		Сохтмони муассисаи томактаби дар д.Мадрушкат	300	200	100				Шўъбаи маориф	Бучети мутамарказ	
		Сохтмони муассисаи томактаби дар д. Рог	300		200	100			Шўъбаи маориф	Бучети мутамарказ	
		Сохтмони муассисахои томактаби дар худуди ҷамоати ба номи Иван-Тоҷик	600	150	150	150	150		Шўъбаи маориф	Бучети мутамарказ	
		Сохтмони ошхона барои мактаб парваришгох дар ш.Мехрон	300	150	150				Шўъбаи маориф	Бучети мутамарказ	
		Сохтмони 2 синфхона дар дехаи Рувоск МТУ №11	188	188					Шўъбаи маориф	Бучети нохия	
		Сохтмони 2 синфхона дар дехаи Пит	188		188				Шўъбаи маориф	Муайян нест	
		Сохтмони 2 синфхона дар д. Ғаз	188	188					Шўъбаи маориф	Муайян нест	
		Сохтмони 2 синфхона дар д. Ғукат	188			188			Шўъбаи маориф	Сармоягузори	

Ҳадаф	Вазифа	Чорабиниҳо/Лоиҳаҳо	Арзиши умуми (хаз. сомони)	Солҳо					Масъул	Сарчашмаҳои маблағгузори	Натиҷаҳои пешбинишаванда
				2016	2017	2018	2019	2020			
		Сохтмони 2 синфхона дар д. Равнич	*188*	*188*					*Шўъбаи маориф*	*Муайян нест*	*Сатхи таъминоти мактабхо бо инфрасохтори варзиши (50%-2016) %-и таъминоти мактабхо бо иншооти варзиши (70%- 2016)* *Шумораи иншоотхои варзишии сохташуда (7-2016)*
		Сохтмони 2 синфхона дар д. Туро	*188*		*188*				*Шўъбаи маориф*	*Муайян нест*	
		Сохтмони 2 синфхона дар д. Хайробод	*188*	*188*					*Шўъбаи маориф*	*Муайян нест*	
		Сохтмони мактаб барои 320 хонанда дар д. Валигонд	*4200*		*450*	*1200*	*1800*	*750*	*Шўъбаи маориф*	*Муайян нест*	
		Сохтмони мактаб барои 120 хонанда дар д. Дехавз	*1000*	*200*	*300*	*300*			*Шўъбаи маориф*	*Муайян нест*	
		Сохтмони мактаб барои 320 хонанда дар д. Сабағ	*4200*	*450*	*1200*	*1800*	*750*		*Шўъбаи маориф*	*Муайян нест*	
		Сохтмони мактаб барои 120 хонанда дар д. Пакшиф	*1000*		*200*	*300*	*300*		*Шўъбаи маориф*	*Муайян нест*	
		Сохтмони 2 синфхона дар дехаи Пит	*188*		*188*				*Шўъбаи маориф*	*Муайян нест*	
		Сохтмони 2 синфхона дар д. Ғаз	*188*	*188*					*Шўъбаи маориф*	*Муайян нест*	
		Сохтмони 2 синфхона дар д. Ғукат	*188*		*188*				*Шўъбаи маориф*	*Сармоягузори*	
		Сохтмони мактаб барои 320 хонанда дар д. Палдорак	*4200*		*450*	*1200*	*1800*	*750*	*Шўъбаи маориф*	*Муайян нест*	
		Сохтмони мактаб барои 120 хонанда дар д. Муҷдиф	*1000*		*200*	*300*	*300*		*Шўъбаи маориф*	*Муайян нест*	
		Сохтмони 2 синфхона дар д. Водиф	*188*		*188*				*Шўъбаи маориф*	*Муайян нест*	
		Сохтмони мактаб барои 320 хонанда дар д. Падаск	*4200*	*450*	*1200*	*1800*	*750*		*Шўъбаи маориф*	*Муайян нест*	
		Сохтмони 2 синфхона дар дехаи Арсовит	*188*			*188*				*Муайян нест*	
	майдонхои варзиши Бехдошти инфрасохтори	*Сохтмони 2 синфхона дар дехаи Даштак*	*188*	*188*					*Шўъбаи маориф*	*Муайян нест*	
		Сохтмони 2 синфхона дар дехаи Устунг	*188*		*188*				*Шўъбаи маориф*	*Муайян нест*	

Хадаф	Вазифа	Чорабинихо/Лоихахо	Арзиши умуми (хаз. сомони)	Солхо					Масъул	Сарчашмахои маблаггузори	Натичахои пешбинишаванда
				2016	2017	2018	2019	2020			
		Сохтмони комплекси мадани-варзиши МТМА №26, д. Пакшиф	1780	50	300	350	500	580	Шўъбаи маориф	Сармоягузори	
		Сохтмони варзишгох дар ш. Мехрон	1500	300	300	300	300	300	Шўъбаи маориф	Муайян нест	
		Сохтмони варзишгох МТМУ №6, д. Падрох	850		850				Шўъбаи маориф	Муайян нест	
		Сохтмони зали варзиши МТМУ №10, д. Дехманора	450			450			Шўъбаи маориф	Муайян нест	
		Сохтмони толори варзиши МТМУ №4, д, Рог	450	450					Шўъбаи маориф	Муайян нест	
		Сохтмони толори варзиши МТМУ №2, д.Пастигав	450				450		Шўъбаи маориф	Муайян нест	
		Сохтмони комплекси мадани-варзиши МТМА №8, д.Ревомутк	1780	300	340	360	400	380	Шўъбаи маориф	Муайян нест	

Хифзи ичтимои ва шугли ахоли (хазор сомони)

Хадаф	Вазифа	Чорабинихо/Лоихахо		Арзиши умуми (хаз. сомони)	Солхо					Масъул	Сарчашмахои маблаггузори	Натичахои пешбинишаванда
					2016	2017	2018	2019	2020			
Бехдошти бахши хифзи ичтимои	Бехтар намудани сифати хизматрасони нисбати маъюбон	ХАМАГИ:	(3-лоиха)	**390**	**120**	**220**	**50**					
		Сохтмони Маркази Шугли Калонсолон (дузандаги, гулдузи, курокдузи, зардузи ва колинбофии дасти) дар маркази нохия		350	100	200	50			Шўъбаи шугли ахоли	Бучети давлати	Таъсиси чойхои нави кори (20 нафар) аз чумла занхо-15 нафар
		Таъминоти маъюбон бо аробачахо ва дигар тачхизотхо		40	20	20				Шўъбаи шугли ахоли	Бучети махалли	%-и таъминот бо аробачахо ва дигар чихози маъюби

Фарханг (хазор сомони)

Хадаф	Вазифа	Чорабинихо/Лоихахо	Арзиши умуми (хаз. сомони)	Солхо					Масъул	Сарчашмахои маблаггузори	Натичахои пешбинишаванда
				2016	2017	2018	2019	2020			
ии ахоли ба муасси	ни инфрасохтори муассисахои фарханги-	**Фарханг ва истирохат ХАМАГИ: 3-лоиха**	4450	400	950	1120	1120	860			
											Шумораи иншооти

		Сохтмон ва таъмири китобхонахои нохия	*300*	*50*	*50*	*70*	*70*	*60*	*Шўъбаи фарханг*	*Бучети махалли*	*фарханги ки таъмир шудаанд (5адад-2016) %-и муассисахои фарханги, ки бо хати обу ташноб таъминанд (85%-2016)*
		Сохтмони мачмааи таърихии Абумўсои Ашъари дар дехаи Дехисор чамоати Лангар	*2700*	*100*	*600*	*650*	*750*	*600*	*Шўъбаи фарханг*	*Муайян нест*	
		Сохтмони мехмонхона дар ш. Мехрон	*1450*	*250*	*300*	*400*	*300*	*200*	*Шўъбаи фарханг*	*Сохибкорон*	
Таъмини рушди бахши варзиши		***Варзиш - хамаги***	***3450***	***600***	***1150***	***900***	***400***	***400***			*Шумораи иншооти варзишии сохташуда (2ад-2016)*
	Бехдошти инфрасохтори варзиш	*Сохтмони майдони варзиши барои 2000 чои нишаст, д. Виткон*	*850*	*50*	*200*	*200*	*200*	*200*	*Шўъбаи варзиш*	*Муайян нест*	
		Сохтмони майдони варзиши барои 2000 чои нишаст, д Сабаг	*850*	*50*	*200*	*200*	*200*	*200*	*Шўъбаи варзиш*	*Муайян нест*	
		Сохтмони майдони варзиши барои 5000 чои нишаст, дар маркази нохия	*1750*	*500*	*750*	*500*				*Сармояхои хоричи*	

.3. Инфрасохтор

2.3.1. Хочагии манзили-комунали

Таъмини оби нўшоки. Нохияи Кўхистони Мастчох аз сарчашмаи оби нушокии хушсифат бой бошад хам, мутаассифона хамаги 13497 нафар ахолии нохия ё 58 фоиз ба он дастраси доранд.

Ахолии дехахо асосан аз оби равони дарёхо, чашмахо ва сойхо истифода мекунад.

Чадвали 34. Таъминот бо оби нӯшоки дар ибтидои соли 2015

Чамоатхои дехот	Ахоли (наф)	Бо оби нӯшоки таъмин	Бо %	Бо оби нӯшоки таъмин нест	Бо %
Иван – точик	13578	6245	46	7333	54
Лангар	9666	7252	75	2414	25

Оби нӯшоки шахраки Мехрон барои ахолии нокифоя аст. Дар шахрак муассисаи манзили - комунали мавчуд аст, ки асосан ба кабудизоркуни, тозакунию нигохубини худуди он машгул аст.

Дар хар як хочагии нохия ассотсиатсияхои истифодабарандагони об ташкил шуда бошад хам фаъолияташон назаррас нест, зеро онхо инфрасохтори обрасони ва маблаг надоранд. Корхои санитари ва безараргардонии обхои нӯшоки ба зиммаи Маркази назорати давлатии санитарию эпидемиологи гузошта шудааст, ки бинобар махдудияти маблагхои бучет корхои ташхиси намегузаронад.

Аксариати манбаи обхои нӯшокии ахолии нохия иншооти мухофизати санитари надоранд ва ягон сарбанди хатхои обгузар посбони карда намешаванд.

Ташноб ва санитария. Дар худуди нохия системаи партовхо, шабакаи канализатсия вучуд надорад. Бо зиёд гардидани партовхои сохти маиши, зарурати ташкили партовчой ба миён омадааст. Ба бунёди хати ташноб, ки харочот мехохад, низ зарурат хаст.

Барктаъминкуни. Сокинони дехахои Арнохун, Сурхкат, Гуфкат, Даштак, Гукат, Самчон, Ярм, Худгифи боло, Рог, Палдорак, Дехманора, Дашти миёна, Пакшиф, Ланглиф, Туро, Водиф, Дехавз, Дехисор ва Мазор бо кувваи барки баланшиддат таъмин нестан. Дар дехахои мазкур то ба хол хати барки баланшиддат гузаронида нашудааст. Дар баъзе мавзеъхо НБО-хои хурд бо ташаббус ва маблаггузории ахолии махал сохта шудаанд.

Хамаги 78,5 фоизи ахоли аз нерӯи барки баландшиддат истифода бурда метавонанд. Шабакахои баркии нохияи Кӯхистони Мастчох ба шабакахои барки Панчакент шомил буда, аз соли 1996 инчониб фаъолият дорад. Теъдоди кормандони он 23 нафар, аз ин 1 нафарашон кормандони мухандиси-техники мебошанд.

Дар мувозинаи Шабака 42 зеристгохи баркии шиддаташ 10 кВ-9, зеристгохи калон иктидораш 2500 ква-1 аз чумла дар ин зеристгохи калон 39 зеристгохи хурд пайваст шудааст. Дарозии умумии хатхои баркии 20 кВ 116 км, 10 кВ 22 км ва 0,4 кВ - 24км. мебошад.

Дар фасли зимистон ахоли имкон дорад, ки аз ангишти истехсоли худи истифода намояд. Фасли зимистон ахоли ба кувваи барк зиёд эхтиёч дорад. Аз меъёр зиёд пайваст намудани дастгоххои барки боиси тез - тез аз кор баромадани трансформаторхо, хатхои барки ва шабакахои таксимоти мегардад.

Аксари ахолии дар фасли сармо барои эхтиёчоти маиши аз хезум истифода мекунанд, ки ин ба чангал зиёни чидди ворид мекунад ва боиси кам гаштани майдони чангал, вайроншавии замин, кохиши гуногунрангии биологи мегардад.

Нестшавии чангалзор, хифзу васеъ намудани чангалзор, аз мушкилотхои чиддии экологии нохия мебошанд.

Дигар хизматрасонихои комунали. Ба кабудизоркуни, ободони, чарогонкуни ва бардоштани партовхо дар нохия ХМК, ки 12 нафар кор мекунанд ва аз бучети махалли таъмин мешавад машгул аст. Он асосан ба шахраки Мехрон хизмат мерасонад. Дар мувозинаи муассиса 1 автомошинаи ГАЗ-53 ва 1 адад мошини хизматии «Нива» мавчуд аст, ки барои кори босамари он кифоя нест.

2.3.2. Наклиёт ва коммуникатсия

Рохи мошингард барои нохияи Кӯхистони Мастчох воситаи асоси буда, тавассути он рушди робитахои дохилию берунии нохия амали мегарданд. Дар нохия рохи Мехрон – Гончи - Хӯчанд мавчуд мебошад, ки ба воситаи агбаи Оббурдон - дехаи Овучии нохияи Гончи масофаро то маркази вилоят кариб 100 километр наздик менамояд. Агбаи мазкур аз тарафи собик Иттиходияи гӯсфандпарвари соли 1974 кушода шуда, ягон маротиба таъмир нашудааст ва факат аз мохи май то октябр кушода мешавад. Рохи агбаи Оббурдон - Овучи хусусияти стратеги низ дорад ва дар холати банд шудани агбаи Шахристон метавонад маркази вилоятро бо пойтахти чумхури пайваст намояд.

Холати ногувори роххо яке аз монеахои чидди барои рушди минбаъдаи нохия махсуб мешавад ва ба сатхи рӯзгори мардум таъсири манфи мерасонад.

Байни дехахо ягон хатсайр фаъолият наменамояд ва хангоми аз махал ба махал ва ба маркази нохия рафтуомад намудан мушкилоти зиёдеро ба вучуд меорад.

Боркашони дар нохия пурра аз чониби сохибкорон амали мешавад. Дар сохаи наклиёти автомобилии нохияи Кӯхистони Мастчох зиёда аз 10 нафар бо патент фаъолият карда истодааст, ки ин шумора барои конеъ гардонидани талаботи ахолии нокифоя аст. Наклиёти истифодаи умум дар нохия фаъолият намекунад ва мусофиркашони аз тарики мошинхои шахси амали мешавад, ки ба талаботи ахоли чавобгу нест.

Барои таъмиру нигохдории роххо дар нохия муассисаи давлатии нигахдории роххои автомобилгарди фаъолият дорад. Дар Муассисаи мазкур 29 нафар коргарон ва дар тавозуни он 22 адад техникаи рохсози ва тачхизот мавчуд аст, ки аз ин 7 ададаш коршоям буда, бинобар сабаби набудани кисмхои эхтиёти аксар вакт кор намекунанд.

Инчунин, дар мувозинаи муассиса 300 километр роххои истифодаи умум, 250км (бо агбаи Оббурдон) роххои дохилихочаги карор доранд. Умуман роххои нохия ба меъёрхои рохсози чавобгӯ нестанд ва аз соли 1990 то ба имрӯз таъмир нагардидаанд ва то ба хол мумфарш карда нашудаанд.

Хамаи китъахои роххои нохия таъмирталаб ва ба таъмири асоси эхтиёч доранд, ки ин ба бехатарии харакати наклиёт тахдиди чидди мерасонад. Дар аксариати махалхои ахолинишин ва заминхои корами оби дар рох кубурхои обгузар шинонида нашудааст, ки ба харакати мунтазами наклиёт халали чидди мерасонад.

Барои таъмир ва нигохдории роххои нохия дар соли 2014 аз хисоби бучет 96,1 хазор сомони чудо карда шудааст, ки барои дар сатхи лозими нигох доштани роххои асосии нохия нокифоя мебошад.

Дар худуди нохия 18 адад пул (купрук)-и мошингузар мавчуд аст, ки 4-адад бо фарши бетони, 1адад бо фарши оханин ва 13 адади он фаршашон чубин аст. Дар роххои мошингузар хамчунин 300 адад кубурхои обгузар гузошта шудааст.

Чадвали 35. Дурнамои рушди сохаи наклиёт

Нишондихандахо	2014 хисобот	2015 баходихи	дурнамо					
			2016	2017	2018	2019	2020	2020 нисбати 2014 бо %
Хачми боркашони (хаз.т)	120,2	130,4	139,1	146,7	153,2	161,1	169,4	140,9
- бо наклиёти автомобили	120,2	130,4	139,1	146,7	153,2	161,1	169,4	140,9
Гардиши бор (х. т-к)	5350	5401	5448	4490	5537	5578	5618	105,0
- бо наклиёти автомобили	5350	5401	5448	4490	5537	5578	5618	105,0

Чадвали 36. Нишондихандахои дурнамои хочагии рох дар солхои 2016-2020

Нишондод	2014 хисобот	2015 баходихи	дурнамо					2020 нисбати 2014(бо %)
			2016	2017	2018	2019	2020	
Масофаи роххои наклиёти	300	300	300	300	300	300	355	118,3
Махалли	300	300	300	300	300	300	355	118,3

Алока ва фазои иттилооти. Дар нохия асосан ширкатхои«Tcell», «Вавилон-М» ва «МЛТ» фаъолият доранд, ки алокаи иттилоотиро пурра таъмин менамоянд.

Дар худуди нохия 2 барномаи телевизионии чумхурияви ТВТ ва «Сафина» пахш карда мешавад, ки онхо 80 фоизи дехахоро фарогиранд. Дар ин самт бинобар мавчуд набудани тачхизоти мавчкабулкуни дехахои дурдаст аз тамошои барномахои Чумхурияви бархурдор нестанд. Барои ба пурраги фаъолият намудани 4 шабакаи телевизионии Точикистон дар нохия чорахои амали бояд андешида шаванд.

Дар нохия рўзномаи «Паёми кўхистон» бо теъдоди 500 нусха мохе 1 маротиба нашр мешавад. Ба сабаби набудани матбаа рўзнома дар шахри Хучанд чоп мешавад.

Айни замон хати оптикии шабакаи Интернет дар нохия пайдо шуда бошад хам ба талабот чавобгу нест. Дар ин самт бояд чорахои чидди ва амали ба сомон расонида шаванд, то ки мавчи интернети пурра дастрас гардад.

2.3.3. Стратегия ва вазифахо дар бахши инфрасохтор

Таъминоти об ва хизмати комунали

хадаф	Вазифа	Чорабинихо/Лоихахо	Арзиши умуми (хаз. сомони)	Солхо					Масъул	Сарчашмахои маблагузори	Натичахои пешбинишаванда
				2016	2017	2018	2019	2020			
Бехтар намудани дастрасии ахоли ба оби нўшоки ва хизматрасонии камунали	Таъминоти ахолии дехот бо оби нўшоки	ХАМАГИ: (11-лоиха)	**2698,4**	**968,4**	**832**	**241**	**316**	**341**			%-и дастрасии ахоли ба оби босифати нўшоки (85%-2016) То соли 2016 чори намудани пардохт барои истифодаи оби нўшоки Шумораи муассисахои чамъияти ва ичтимои ки ба хати ташноб пайваст карда шудаанд (5 адад-2016) % дехахое, ки ба хизмати чамъоварии партовхои сохти маиши дастраси доранд
		Кашидани хати оби нўшоки барои 55 оила хонаводаи мавзеи Вайроғат дехаи Пастиғав	110,4	110,4					КВД ХМК	Муайян нест	
		Сохтмони хати оби нушокии д. Рог (идома)	60	60					КВД ХМК	Бучети нохия	
		Кашидани хати оби нўшоки дехаи Дашт	96		96				КВД ХМК	Бучети нохия	
		Сохтмони хати оби нушокии д. Рогиф ба масофаи 1,5 км	77	77					КВД ХМК	Муайян нест	
		Кашидани хати оби нӯшоки дар дехаи Худгифи соя 3100 м	45	45			45		КВД ХМК	Бучети нохия	
		Кашидани хати оби нӯшоки дар дехаи Истошан 2700 м	60		60		40		КВД ХМК	Чамъияти Хилоли Ахмар	
		Кашидани хати оби нӯшоки дар дехаи Пакшиф 2700 м	70	35	35				КВД ХМК	Чамъияти Хилоли Ахмар	
	Бехтар намудани умури хизмати манзилию коммунали	Барқарорсозии системаи ташноби шахраки Мехрон	800	400	400				КВД ХМК	Муайян нест	
		Сохтмони партовгохи марказии шахраки Мехрон	175				75	100	КВД ХМК	Муайян нест	
		Дастрас намудани автомашинаи ГАЗ-53 ваЗИЛ барои чамъоварии партов ва автоборбардори VOLVO	1200	240	240	240	240	240	КВД ХМК	Муайян нест	
		Корхои тарғиботи чихати чамъовари ва безараргардонии партовхои сохти маиши	5	1	1	1	1	1	КВД ХМК	Муайян нест	

Барктаъминкуни (хазор сомони)

Хадаф	Вазифа	Чорабинихо/Лоихахо	Арзиши умуми (х. сомони)	Солхо 2016	2017	2018	2019	2020	Масъул	Сарчашмахои маблагузори	Натичахои пешбинишаванда
		ХАМАГИ: (10-лоиха)	**59542,5**	**11862,5**	**11580**	**12180**	**12080**	**11840**			
Бехтар намудани таъминот бо кувваи барк	Истифодаи бештари имконияти НОБ-и хурд	Сохтмони НОБ-хои хурд дар худуди нохия	30400	6080	6080	6080	6080	6080	Шўъбаи саноат	Муайян нест	Кам кардани лимити истифодаи барк (25%-2016) Шумораи пойгоххои ёрирасони сохта ва такмилдода, дарозии хатхои нави барк Шумора ва иктидори НОБ-хои хурд 3 НОБ-и хурд-2016 То соли 2016-ум 10% кам кардани карзи ахоли, корхонаю муассисахо аз истифодаи барк
	Омодаи лоихаи хатхои интиколи барк ва мучахаз гардонидан бо трансформаторхои баландшиддат	Сохтмони НБО-и «Дупула» дехаи Табушн	11000	2200	2200	2200	2200	2200	Шўъбаи саноат	Муайян нест	
		Сохтмони НБО-и «Рухшиф-1» дехаи Лангар	10560	2000	2000	2000	2200	2360	Шўъбаи саноат	Муайян нест	
		Сохтмони хати барки баландшиддат барои баркрасонии 13 дехаи чамоати Лангар	3000	500	500	700	800	500	Шўъбаи саноат	Муайян нест	
		Сохтмони хати барк барои махаллахои навбунёд	4000	500	800	1200	800	700	Шўъбаи саноат	Чумхурияви	
		Кашидани хати барки аз НБО-и «Кухистон» ба маркази нохия ба масофаи 6 км	80	80						чумхурияви	
		Иваз намудани симчубхо ва хатти нокили баландшиддат аз вир то д. Мадрушкат (3,1 км)	57,5	57,5						чумхурияви	
		Гузоштани 1-зеристгохи 1600 квт дар дашти Исиз	370	370						чумхурияви	

Хадаф	Вазифа	Чорабинихо/Лоихахо	Арзиши умуми (х. сомони)	Солхо					Масъул	Сарчашмахои маблагузори	Натичахои пешбинишаванда
				2016	2017	2018	2019	2020			
		Шинондани зеристгохи барки 100 квт дар д.Виткон	35	35						чумхурияви	
		Шинондани зеристгохи 160 кв дар д. Мадрушкат	40	40						чумхурияви	

Наклиёт ва хочагии рох (хазор сомони)

Хадаф	Вазифа	Чорабинихо/Лоихахо	Арзиши умуми (хаз. сомони)	Солхо					Масъул	Сарчашмахои маблагузори	Натичахои пешбинишаванда
				2016	2017	2018	2019	2020			
Бехтар намудани хизматрасонии наклиёт ва хочагии рох	Бунёди роххои нав барои бехтар гардидани рафту омади наклиёти	ХАМАГИ: (10-лоиха)	**11220**	**1056**	**1898**	**2716**	**2350**	**3200**			
		Сохтмони пули мошингузарбарои ахолии дехаи Рувоск	176	176					МДНР	Сармояи хоричи	
		Сохтмони пули мошингузар барои дехаи Андарвашт	176		176				МДНР	махали	
		Сохтмони пули мошингузар барои дехаи Ронҷ	176			176			МДНР	Муайян нест	
		Сохтмони пули мошингузар аз болои дарёи Зарафшон барои ахолии д. Виткон	352	200	152					Сармояи хоричи	
		Таъмири пули мошингузари д.Падаск	190	100	90					Сармояи хоричи	
		Сохтмони пули мошингузар аз болои дарёи Зарафшон дар дехаи Дехавз	370	150	100	120				Сармояи хоричи	
		Таъмири Пули мошингузар дар д. Водиф	80	80						Сармояи хоричи	
	Таъмир ва баркарор намудани роххои амалкунанда										
		Бозсози ва таъмири кулли агбаи Оббурдон-Овучи	8000		1000	2000	2000	3000	МДНР	Бучети вилоят	
		Таъмири 140км роххои махалли	1300	250	280	320	250	200	МДНР	Муайян нест	
		Таъмири рохи Оббурдон - Мазор	400	100	100	100	100		МДНР	Бучети давлати	

Алока ва коммуникатсия (хазор сомони)

Хадаф	Вазифа	Чорабинихо/Лоихахо	Арзиши умуми (х. сомони)	Солхо					Масъул	Сарчашмахои маблагузори	Натичахои пешбинишаванда
				2016	2017	2018	2019	2020			
Мухайё намудани шароит барои фарогирии ахоли бо фазои камуникатсиони	*Бехдошти инфрасохтори алока*	***ХАМАГИ: (13-лоиха)***	**400**		**100**	**100**	**100**	**100**			
		Сохтмони Интернет-кафе дар маркази нохия	*200*		*50*	*50*	*50*	*50*	*Рохбарияти нохия*	*Бучети давлати*	*Шумораи истифодабарандагони интернет (15-2016)* *% пахши барномахои симои чумхури (75%-2016)*
		Идомаи таъминоти тачхизоти мавчкабулкунии барномахои телевизионии чумхури	*200*		*50*	*50*	*50*	*50*	*Рохбарияти нохия*	*Бучети давлати*	

2.4. Хифзи мухити зист ва экология

Нохияи Кўхистони Мастчох яке аз минтакахои баландкух ва дурдасти вилояти Сугд буда, байни каторкўххои Зарафшон ва Туркистон, ки дорои пиряху куллахои барфпўшанд, чойгир аст. Нохияро бо олами беруна ду рохе, ки аз истифодаи зиёд вайрон ва хавфнок шудаанд- «Гончи- Кўхистони Мастчох» ба воситаи агбаи Обурдон (фасли зимистон баста аст) ва «Айни - Кўхистони Мастчох», мепайванданд. Махз холати хароб, душворгузари, хатари тармафарои, ярч, сангфарои дар ин роххо ба рушди ичтимои-иктисоди ва экологии нохия таъсири манфи мерасонад. Хамчунин дар ин минтака, ки дарёи Зарафшон ибтидо мегирад, хифзи мухит аз масъалахои чидди ба шумор меравад.

Афзалияти асосии мухити нохия- иклими мусоид барои парвариши намудхои алохидаи зироат, замини серхосил, оби бо маъданхои гании нўшоки ва полези барои таъмини рушди иктисоди (картошкапарвари, богдори, нихолпарвари, чорводори, замбўрпарвари, туризми оби, кўхи, этники, экологи) мусоидат менамояд. Ин афзалиятхо то ба имруз ба таври бояду шояд истифода намешаванд.

Махдудияти захираи сўзишвориро аз хисоби бунёди НОБ-хои хурд, бо нарххои дастрас ба ахоли фурўхтани ангишт аз конхои махалли, истифодаи сўзишвории биологии анъанави ва дигар манбаъхо чуброн кардан мумкин аст. Хамчунин ташкил шудани идораи чамъиятии хочагии чангал аз чониби ахоли конунвайронкунихои табиат ва мухити зистро то андозае ба эътидол оварда аст.

Дар мубориза бо буриши гайриконунии чангал баробари экологхо, бояд макомоти махаллии ичроия, чамоатхои дехот, макомоти хифзи хукук, ахли чомеа сахм гиранд. Ба ин хотир корхои таргиботиро аз кабили сўхбатхо, семинару машварат, истифодаи имкониятхои созмонхои чамъиятии экологи, дар оянда низ пурзўр бояд кард. Дар хамчояги бо ташаббусхо чихати сабзгардони ва ободони ба натичаи хуб расидан мумкин аст. Дар худуди нохия ходисахои молчаронии худсарона кам нест. На хамаи рамахо ба кайд гирифта шудаанд. Ин камбудихо ба эрозияи хок омил мешаванд.

Баробари ин нисбати дигар навохии вилоят холати экологии нохияро хуб арзёби мекунанд. Солхои охир нохия рушд мекунад, заминхои нав кушода, мешаванд корхонахои

коркард бояд сохта шаванд. Вобаста ба ин масъалаи баходихии экологии иншооти сохташаванда пеш меояд. Кӯхистони Мастчох нохияи чорводори аст.

Ин чо харчанд хар сол хазорхо сар чорво забх карда, пашми хазорхо сар чорвои хурд тарошида мешавад. Аммо то ба имруз нуктаи кабули ин махсулотхо, ва коркарди онхо ташкил карда нашудааст. Ташкили чунин коргоххо барои нохия як омили рушд ва хифзи экологи буда метавонад.

Хамин тавр мушкилоти экологии нохия чун хама навохии кӯхи масъалахои зайлро дарбар мегирад:

- Хифз, эхё ва васеъ намудани чангалзор, пешгирии буриши гайри конуни;
- Таъмини ахоли бо оби тозаи нӯшоки;
- Молчаронии босамар, бо бахисогирии таъсири он ба мухит;
- Эхтимлияти зиёди ХФ;
- Кохиш додани таъсиррасонии антропогени ба мухити зист;
- Истифодаи эхтиёткоронаи захирахои табии барои бехдошти рӯзгори мардум аз хисоби азхудкунии заминхои нав ва махсусияти иклими махал;
- Ташкили коркарди махсулот;
- Сатхи пасти маърифати экологии ахоли.

2.4.1. Холатхои фавкулода

Амалан хамаи худуди нохия дар минтакаи хавфнок чойгир буда, эхтимоли тарма, ярч, сангпар зиёд аст. Холати бади роххо ба хосилшавии чанги зиёд ва афзудани фалокатхо сабаб мешавад.

2.4.2. Стратегия ва вазифахо дар бахши хифзи мухити зист ва экология (хазор сомони)

Хадаф	*Вазифа*	*Чорабинихо/Лоихахо*	*Арзиши умуми (хаз. сомони)*	*Солхо*					*Масъул*	*Сарчашмахои маблаггузори*	*Натичахои пешбинишаванда*
				2016	*2017*	*2018*	*2019*	*2020*			
Бехтар намудани холати мухити зист	*Андешидани чорахо доир ба пешгирии хавфи офатхои табии*	***ХАМАГИ 13 лоиха***	**1800**	**466**	**396**	**416**	**306**	**216**			
		Бехтаркунии холати чарогоххои худуди нохия	*500*	*100*	*100*	*100*	*100*	*100*	*Шўъбаи СХФ*	*Маълум нест*	*Маблаги барои сохилмустахкамкуни чудошуда аз бучет (15%-2016)* *Масофаи сохилхои мустахкамшуда (13,км-2016)* *%-и ахолии нохия, ки ба семинархо машкхо чалб шуданд. (35%-2016)*
		Сохилмустахкамкунии дарёи Зарафшон дар мавзеъи д. Эсизи поён	*200*		*100*	*100*			*Шўъбаи СХФ*	*Маълум нест*	
		Сохилмустахкамкунии дарёи Зарафшон дар мавзеъи д. Мучдиф	*100*	*100*					*Шўъбаи СХФ*	*Бучети нохия*	
		Сохилмустахкамкунии дарёи Зарафшон дар мавзеъи д. Палдорак	*100*			*100*			*Шўъбаи СХФ*	*Бучети вилоят*	
		Сохилмустахкамкунии дарёи Зарафшон дар мавзеъи д. Ланглиф	*80*					*80*	*Шўъбаи СХФ*	*Ахоли*	
		Сохилмустахкамкунии дарёи Зарафшон дар мавзеъи д. Мадрушкат	*230*	*100*	*130*				*Шўъбаи СХФ*	*Муайян нест*	
		Сохилмустахкамкунии дарёи Зарафшон дар мавзеъи д. Дехисор	*90*				*90*		*Шўъбаи СХФ*	*Бучети вилоят*	
		Сохилмустахкамкунии дарёи Зарафшон дар дехаи Истошон	*160*			*80*	*80*		*Шўъбаи СХФ*	*Бучети чумхури*	
		Баркарор кардани иншооти зидди тарма дар дехаи Худгифи соя	*120*	*24*	*24*	*24*	*24*	*24*	*Шўъбаи СХФ*	*Муайян нест*	
		Чорабинихои оид ба пешгирии офатхои табии	*60*	*30*	*30*				*Шўъбаи СХФ*	*Муайян нест*	
		Таъмири пул дар д. Хайробод	*50*	*10*	*10*	***10***	***10***	***10***	*Шўъбаи СХФ*	*Муайян нест*	
		Сохтани обшиканхо дар сойи Водиф	*100*	*100*						*хоричи*	
		Ташкили семинару машваратхо, машкхо	*10*	*2*	*2*	***2***	***2***	***2***	*Шўъбаи СХФ*	*Муайян нест*	

2.5. Таъминоти захирави
2.5.1. Таъминоти молияви – буҷети

Ба сабаби махдудияти сарчашмахои даромади махали, нохия субвенсия мегирад. Давоми се соли охир ба хисоби миёна 74,0 фоизи буҷети махалли аз буҷети вилояти Сугд дода мешавад. Ин нишондод соли 2014 нисбат ба соли 2013 9 фоиз афзудааст.

Даромади нохия аз хисоби воридоти намудхои андоз ва субвенсия аст. Соли 2014 хиссаи даромадхои махалли дар буҷети нохия 19,5 фоизро ташкил дод, ки ин аз соли пешин 9 фоиз кам аст. Соли 2014 андоз аз шахсони вокеи (8,5%) ва андози ягона аз сохаи сармояхои хориҷи (3,7 %) кисми бештари даромади махаллии буҷети нохияро ташкил доданд.

Диаграммаи 11. Даромади буҷети нохия дар солхои 2012-2014

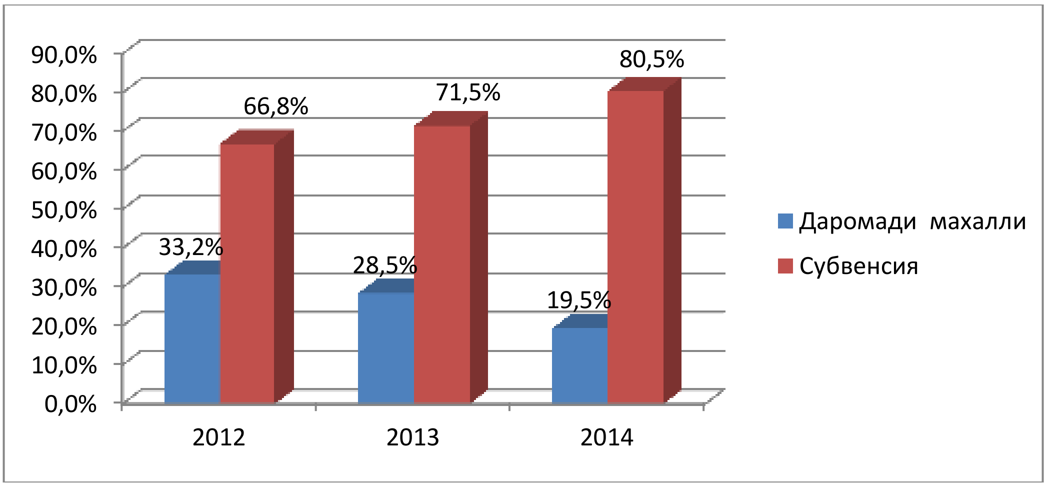

Манбаи нисбатан калони кисми даромади буҷет аз андоз аз шахсони вокеи аст, ки соли 2014 ба 8,5 %-и даромадхои худии нохияро ташкил додааст.

Диаграммаи 12. Тахаввулотии тағйирёбии сохтори даромадхои буҷет дар солхои 2012-2014

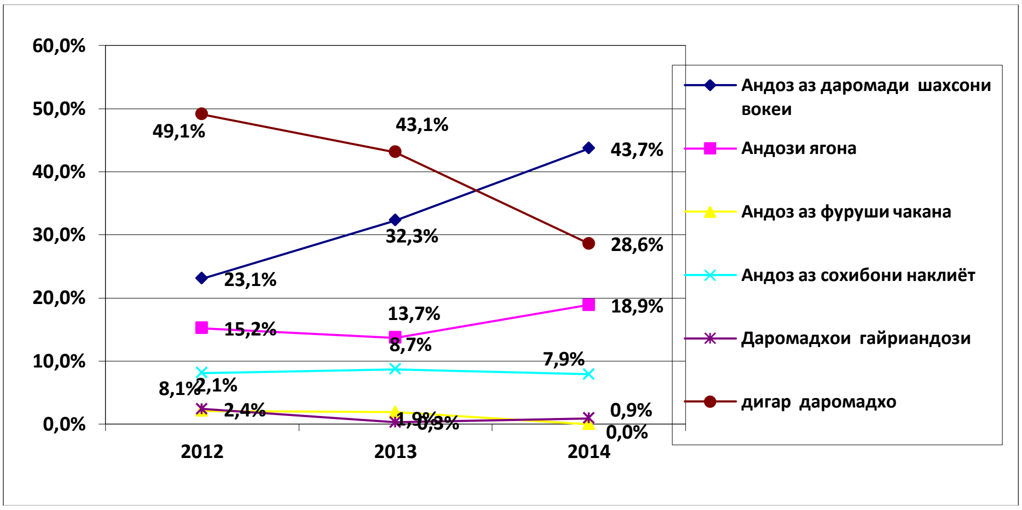

Дар кисми харочоти буҷет харочотхои бахши иҷтимои аз ҷумла маориф, тандурусти ва хифзи иҷтимои зиёд аст. Сохаи маориф дар ин миён мавкеи хоса дорад. Харочоти ин бахш 69,4 фоизро ташкил медихад.

Диаграммаи 13. Сохтори кисми харочоти бучет дар солхои 2012-2014

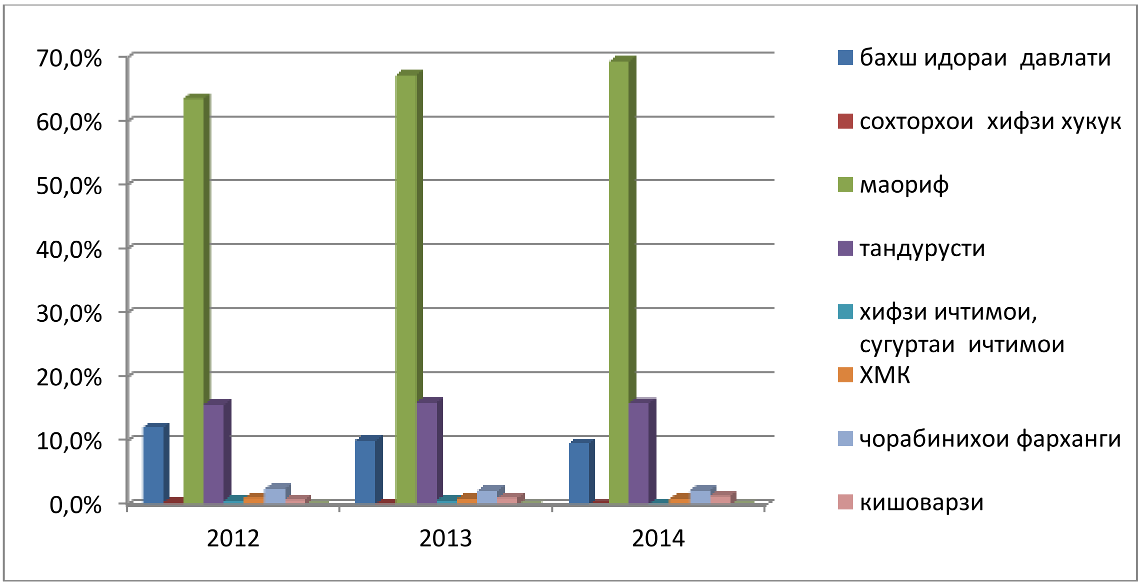

Чадвали 38. Маълумот оид ба ичроиши бучети нохияи Кӯхистони Мастчох дар давоми солхои 2012-2014

Нишондихандахо	2012			2013			2014		
	Накша	Ичро	Фоиз	Накша	Ичро	Фоиз	Накша	Ичро	Фоиз
Кисми даромад									
Андоз аз даромади шахсони вокеи	519382	532233	102,5	666088	825493	123,9	952000	949104	99,7
Андози хади акал аз даромади корхонахо	105502	111280	105,5	71764	57685	80,3	38000	39724	104,5
Андоз аз моликияти гайриманкул	48650	49676	102,1	38000	40638	827	53000	5440	102
Андози замин аз шахсони хукуки	25000	46503	186	15200	9646	65,4			
Андози замин аз шахсони вокеи	55373	33921	61,2	35000	48458	138,4	50773	50794	100
Андоз тибки системаи соддакардашуда[1]	37982	49427	130,1	371685	113114	30,4	86583	42290	48,8
Андози ягона	349803	351046	100,3	380803	382363	100,4	410000	411175	100,3
Андоз аз фуруши чакана	46546	48738	104,7		6592				
Андоз аз арзиши иловашуда	70542	72437	102,7	105468	127350	121	150000	156819	104,5
Андоз аз истифодабарандагони роххои автомобилгард	29910	30778	102,9	42900	52295	121,9	71930	73255	101,8
Ичозатнома барои фаъолияти сохибкори				8000	12272	153,4	15200	15516	102
Андоз аз сохибони воситахои наклиёт	185200	186581	100,7	210000	222823	106,3	171071	172320	100,7
Бонусхо[2]	3000	3400	113,3	3000	3200	106	3630	4500	124

[1] -нақшагузори нагардидааст, дар давоми сол аз ҳисоби сарчашмаҳои нав ба буҷети маҳалли маблағ

Дигар даромадхои хатми				29000	29732	102,5	28390	30241	106,5
Даромадхои гайриандози	50983	55585	109	8000	7345	91,8	9680	20110	207,7
Субвенсия	4648127	4648127	100	6398176	6398176	100	8974000	8974000	100
Маблагхо аз хисоббаробаркуни	629522	629522	100	422650	422650	100	140000	140000	100
Бокимондаи озоди хазина	56175	56175	100	189204	189204	100	1095	1743	100,1
ХАМАГИ:	6913604	6957336	100,6	8994237	8949036	99,5	11108172	11144060	100,3
Сектори хокимият ва идораи давлати	845223	816191	96,6	917361	908089	99	1042960	1030568	99
Макомоти хифзи хукук	23763	24656	103,7	19038	19030	100	13110	13175	100,5
Маориф	4306198	4268465	99,1	6045814	6010925	99,4	7578380	7396690	97,5
Тандурусти	1069784	1055221	98,6	1441244	1430698	99,3	1931433	1698765	87,9
Сугуртаи ичтимои ва хифзи ичтимои	49231	49662	100,8	68899	64457	93,5	20887	20928	100,2
Хочагии манзилию коммунали	78782	78782	100	85282	87705	102,8	104691	102635	98
Чорабинихои фарханги	175204	173345	98,9	197300	201644	102,2	246439	242377	98,4
Хочагии кишлок	54058	53904	99,7	105325	104730	99,4	152971	148914	97,3
Наклиёт ва алока	255187	190441	746	109485	105109	96	4200	4221	100,5
ХАМАГИ:	6857427	6710667	97,9	8989748	8932387	99,4	11106854	10658273	96

Накшаи харочотхо барои рушди сармояхои хоричи солхои охир ичро нашудаанд (соли 2014 накша 2,7 % ичро нашудааст) ки далели сари вакт азхуд накардани маблагхо мебошад.

Маблаггузории сохаи ХМК дар се соли охир ба хисоби миёна 30 % зиёд шудааст. Хиссаи харочоти бучети махалли барои нигохдории умури давлатдори ва идори се соли охир 28,2 фоизро ташкил медихад.

Барои рушди нохия, пешгирии ХФ ва дигар харочот хамаги дар хачми 0,5 фоизи бучети махалли фонди раиси нохия ташкил шудааст. Ба Барномаи рушди ичтимои -иктисодии нохия барои солхои 2016-2020-ум 166 лоиха ба маблаги умумии 173664,8 хазор сомони шомил шудаанд. Аз онхо сарчашмаи маблаггузории 90 лоиха муайян шуда, 76 лоиха ба маблаггузори ниёз дорад.

Чадвали 39. Арзиши БР-и нохия аз рӯи бахшхо барои солхои 2016-2020

Сохахо	хамаги	2016	2017	2018	2019	2020
Бахши иктисод	27646,1	5431,5	6047	6818	5489	3861
• Сармояхои хоричи	22251,1	4280,5	5026	5597	4468	2880
• СХМ	4805	881	911	1101	931	981
• Саноат	590	270	110	120	90	
Маблаггузори зарур аст	5508	991	1200	1360	1250	707
Бахши ичтимои	53581,8	*8098*	*13673*	*14480,8*	*11750*	*5580*
• Тандурусти	5699,8	900	1835	1624,8	730	610
• Маориф	39592	6078	9518	10786	9500	3710
• Хифзи ичтимои	390	120	220	50		
• Фарханг	4450	400	950	1120	1120	860
• Варзиш	3450	600	1150	900	400	400

[2] -бонуси обунавӣ ҶДММ «Қулла»

Маблаггузори зарур аст	13970	2515	2654	2935	2980	2886
Инфрасохтор	73860,9	13887	14410	15237	14846	15481
• Таъминоти об	2698,4	968,4	832	241	316	341
• Барктаъминкуни	59542,5	11863	11580	12180	12080	11840
• Наклиёт ва рох	11220	1056	1898	2716	2350	3200
• Алока ва коммуникатсия	400		100	100	100	100
Маблаггузори зарур аст	14635,1	2480	2760	3200	3630	2565,1
ХФ	1800	466	396	416	306	216
Маблаггузори зарур аст	1200	200	200	250	300	230
Таъминоти захирави	16775	11660,5	4935,5	60,5	60,5	58
маблаггузори зарур аст	16480	7600	6500	1150	1000	230
Хамаги маблаггузории зарури	34113	5986	6614	7495	7860	6158
Хамаги :	173664,3	39543	39461,5	37012,3	32451,5	25196

Сарчашмаи асосии маблаггузории БРН инхоянд: бучети махалли, бучети чумхурияви, сармояи созмонхои хоричи, сармояи сохибкорон хиссаи ахоли, ёрии беруна. Лоихахои ба БРН шомилшуда бо хусусияти маблаггузори ба 2 гурўх чудо мешаванд:

- Лоихахои афзалиятноки сарчашмаи маблаггузорияшон муайяншуда;
- Лоихахои афзалиятноки сарчашмаи маблаггузорияшон номуайян.

Диаграммаи 14. Вазни киёсии сарчашмахои маблагузори (бо фоиз)

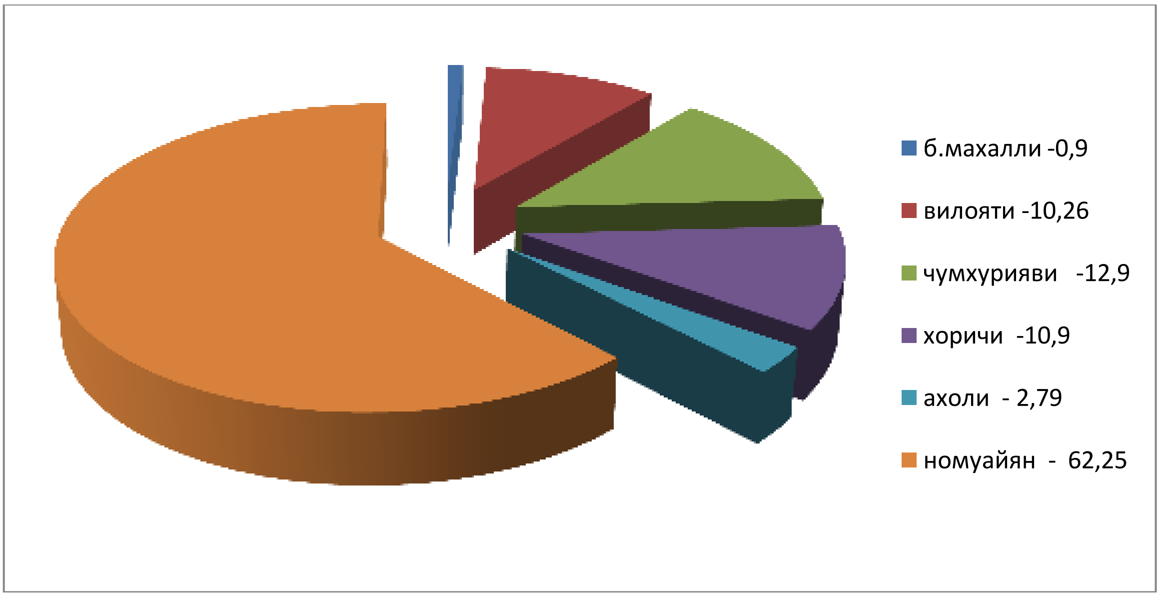

Айни замон арзиши лоихахое, ки манбаи маблаггузориашон муайян аст бештар аз 64924,4 хазор сомони ё 37,7 фоизи хачми умумии маблаггузориро ташкил менамоянд.

Арзиши лоихахое афзалиятнок, ки ба маблаггузори ниёз доранд, 107060,4 хазор сомони ё 62,3 фоизи чамъи арзиши БРН-ро ташкил медиханд.

БРН-ро якчанд созмонхои чамъияти ва баналмиллали, аз чумла БРСММ, Агроаксияи Олмон, GIZ, фонди Огохон, БЧО, ЧММ «Нилуфар», «Мададгори», «Эхёи Кўхистон», Шўрои рушди нохия ва марказхои дастгирии чамоатхо дастгири менамоянд.

Барои чалби захирахои иловаги чихати ичрои лоихахои манбаи маблаггузориашон номуайян, макомоти ичроияи махаллии хокимияти давлати ханўз иктидори заруриро доро нест, хоса дар тахияи лоихахо, ташкили фондрезинг, тахияи лоихахои сармоягузори тибки

талаботи донорхо, аз чумла тартиби пешниходи дархост, набудани имконият барои карзгири, маълумотнокии нокифоя ва набудани иттилоот дар бораи донорхо.

Барои ба нохия чалб намудани сармоя корхои зиёдеро чихати ташкили шароити мусоиди сармоягузори ба чо овардан лозим аст.

2.5.2. Захирахои ташкили ва зехнии нохия

Органи олии хокимияти давлатии нохия Мачлиси вакилони халк аст, ки аз 30 нафар (аз он танхо 1 нафар зан) иборат мебошад. Ичлосияхои Мачлиси намояндагон хар се мох баргузор мешаванд. Мачлис дорои 6 коммиссия аст:

- оид ба масъалахои конуният ва тартибот;
- оид ба масъалахои ислохоти иктисоди ва бучет;
- оид ба масъалахои сиёсати аграри, озука, мехнат ва хизматрасони ба ахоли;
- оид ба масъалахои хифзи ичтимои, тандурусти, хифзи табиат, оила ва занон;
- оид ба масъалахои илм, маориф, фарханг ва сиёсати чавонон;
- оид ба масъалахои сохтмон, саноат, алока ва коммуникатсия, ва хочагии рох.

Мачлиси вакилони халки нохияро раиси нохия рохбари менамояд, ки 2 нафар муовин дорад.

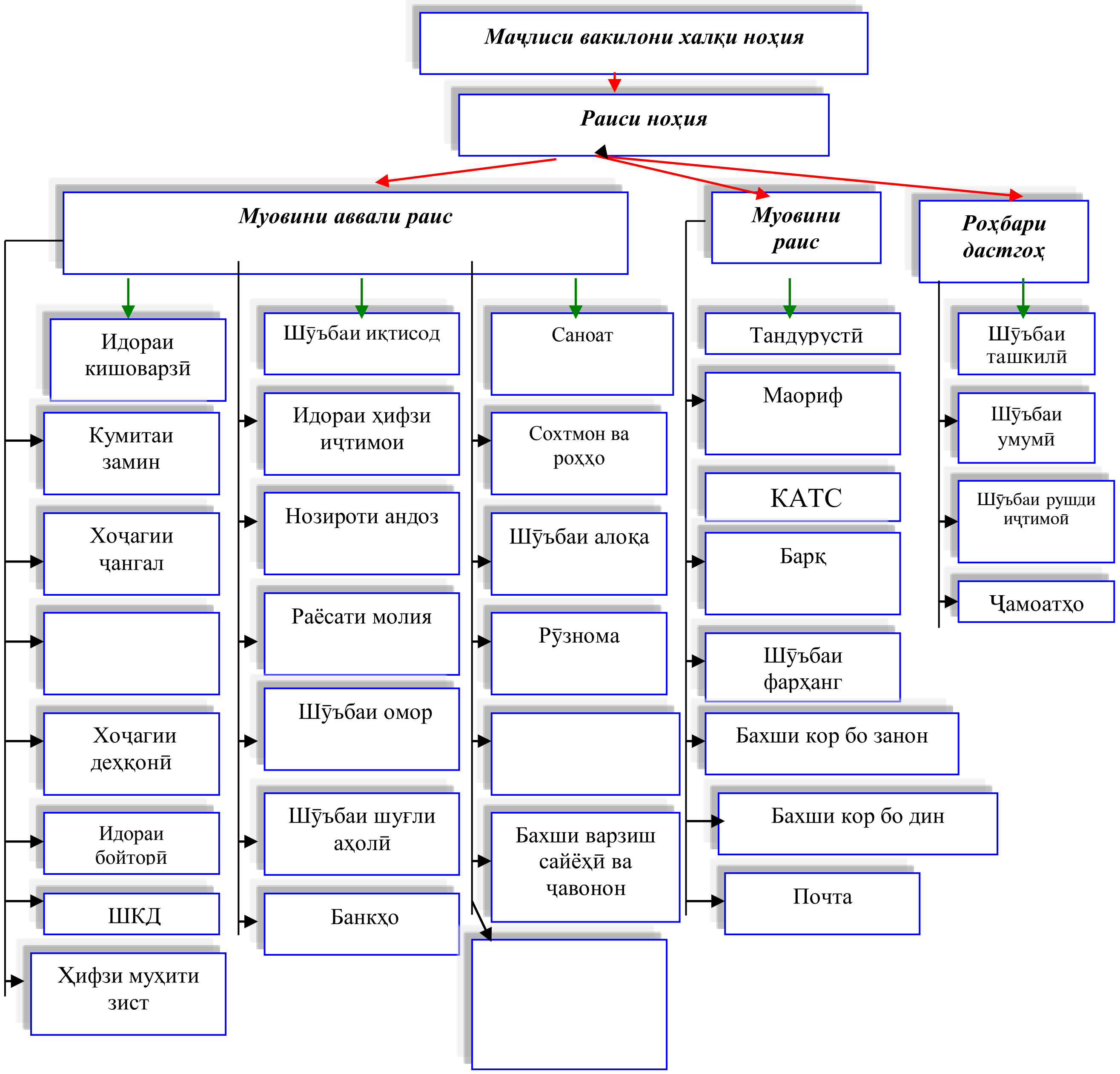

Муовини якуми раиси нохия ба масъалахои бахши иктисод, тахия ва ичрои барномаи рушди ичтимои-иктисодии нохия машгул мешавад. Ба доираи вазифахои ӯ дастгирии СХМ, масъалахои аграри ворид шуда, якчо бо дигар шӯъбахои дахлдор ичрои сиёсати аграрии чумхури ва вилояти Сугдро таъмин менамояд. Ӯ хамчунин ба масъалахои саноат, сохтмон ва роххо инфрасохтор, комуникаатсия, баркрасони, хифзи мухити зист, чамъоварии иттилоот ва назорат ба рушди ичтимои – иктисоди сарпарасти менамояд.

Муовини раиси нохия оид ба масоили ичтимои масъалахои сохахои фарханг, тандурусти, маориф, сайёхи, ВАУ, занон ва чавонон, муносибатхои милли, танзими расму анъанахо, хамкори бо ташкилотхои чамъияти – сиёсиро ба ӯхда дорад.

Дар макомоти худидораи махалли хамаи шӯъбахо бо компютер, мутахассисон, ки бо озмун ба кор пазируфта шудаанд, таъмин мебошанд. Дар макомоти ичроияи хокимияти давлатии - нохия 15 компютер, 8 принтер ва 1 факс мавчуд аст.

2.5.3. Стратегия ва вазифахо дар бахши таъминоти захирави (хазор сомони)

Максад	Вазифахо	Чорабини/Лоихахо	Маблағ (хаз. сом)	Солхо 2016	2017	2018	2019	2020	Манбаъ	Натичахои пешбинишаванда
Баланд бардоштани икдидори захиравии нохия барои раванди рушд	Бехдошти шароити мехнат ва сатхи тахассусии кормандони дастгохи маркази ва чамоатхои дехоти нохия	ХАМАГИ (18-лоиха)	**16775**	**11660,5**	**4935,5**	**60,5**	**60,5**	**58**		Шумораи ба омўзиш фаро гирифтани кормандони МИХД (3нафар хар сол) %-и таъминоти чамоатхо бо кампутар (45%-2016) Ташкили хукумати электрони то соли 2016 Мавчудияти маркази маълумот ва мачмўи конунхои чори (то с.2013) %-и компютерхо дар дастгохи МИХД ва чамоатхо Хачми сармояи чалбшуда ва лоихахои аз ин хисоб ичрошуда (1млн.сомони ва 5лоиха-с.2016)
		Сохтмони бинои МИХД	5100	3500	1600				Бучети вилоят	
		Сохтмони хонаи истикомати барои хизматчиёни давлати	4500	2500	2000				Бучети чумхурияви	
		Сохтмони бинои Хадамоти сухторихомушкунии нохия	2700	2000	700				Бучети вилоят	
		сохтмони идораи сармояхои хоричи ва бойтории нохия	1150	575	575				чумхури	
		Идомаи сохтсони кисми харбии Туро	210	210					Бучети вилоят	
		Кисми харбии Табушн	1275	1275					Бучети вилоят	
		Идомаи сохтсони нозироти андоз	1540	1540					Кумитаи андози Чумхури	
		Дастрас намудани технологияи нави компутари барои кормандони МИХД	80	16	16	16	16	16	Бучети нохия	
		Ба шабакаи интерет пайвастани кампютерхои дастгохи МИХД	50	10	10	10	10	10	Бучети нохия	
		Таъмини дастгохи МИХД бо барк (харидории генератор)	10	2,5	2,5	2,5	2,5		Бучети нохия	
		Ташкили курсхои бозомўзии мутахассисони чавони МИХД	5	1	1	1	1	1	Бучети нохия	
		Тахия ва ичрои чорахо чихати ташкили «хукумати электрони» байни дастгохи МИХД ва чамоатхо	50	10	10	10	10	10	Бучети нохия	
		Ташкили курсхои омўзиши компютер ва забонхои хоричи барои кормандони МИХД	40	8	8	8	8	8	Бучети нохия	
		Ташкили маркази маълумоти иктисодии нохия ва чамоатхо	40	8	8	8	8	8	Бучети нохия	
		Ба рохмондани хамкори бо тарафи манфиатдор – тахияи рўйхати донорхои эхтимоли, - омўзиши стратегияи донорхои эхтимоли -омўзиши талаботи донорхо ва тахияи лоихахои сармоягузори	5	1	1	1	1	1	Бучети нохия	
	и баро и чалб	Ташкили семинархо чихати тахияи лоихахои инвеститсиони дар асоси	10	2	2	2	2	2	Бучети махали ва давлати	

		талаботхои донорхо								
		Ташкили маркази маълумот дар бораи донорхо, фахмиши мушаххаси самти фаъолиятхо ва стратегияи онхо	*5*	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*		
		Фаъолият оид ба фондрезинг	*5*	*1*	*1*	*1*	*1*	*1*		
Чамъ										

БОБИ 3. НИЗОМИ МОНОТОРИНГ ВА АРЗЁБИИ БАРНОМА

Яке аз унсурхои мухимми системаи идоракунии татбики Барномаи рушди ичтимоию иктисодии нохияи Кӯхистони Мастчох низоми мониторинг ва арзёби (минбаъд-НМваА) мебошад. Он барои мушохидаи чараёни корхо ва тахлили натичахои бадастомадаи барнома, ошкор намудани тачрибаи мусбии андӯхта ва мушкилихои мавчуда дар татбики он истифода бурда мешавад. НМваА имкон медихад, ки робитаи мутакобила ва муттасил дар сиёсати кабулнамуда ва натичахои татбики амалии он таъмин карда шавад.

Гурӯхи МваА бо карори Раиси нохия таъсис дода мешавад, ки аз 5-7 аъзо иборат мебошад (мутахассисони сохави, кормандони маъмурии макомот). Гурӯхи МваА-ро муовини Раиси нохия (сарпарасти иктисодиёт) сарвари менамояд.

Бо карори мазкур, масъул барои гузаронидани МваА- и Барномаи рушди ичтимоию иктисодии нохияи Кӯхистони Мастчох шӯъбаи иктисоди нохия мебошад.

Раиси нохия фармоиши махсус мебарорад, ки нусхаи хисоботи семохаи хамаи лоихахои дар Барномаи рушд дохилшуда, барои хисобот ба шӯъбаи иктисоди нохия пешниход мешаванд.

Комилан мухим аст, ки давра ба давра малака ва дониши аъзои гурӯхи МваА баланд бардошта шавад.

Сохтори НМваА

Барои мониторинги Барномаи рушди нохия мушохидаи омилхои зерин зарур аст:

- ба хадафхои гузошташудаи Барнома то кадом андоза муваффак мешавем: рафти ичрои лоихахои ба барнома воридшуда.

Бо ифодаи дигар, бояд мониторинги натичахои Барнома ва мониторинги чараёни лоихахо аз рӯи хар як соха гузаронида шавад.

Мониторинги натичахои Барнома тарики муаянкуни ахамияти ишондихандахо анчом дода мешавад. Мутаносибан, ноилшавии хадафхои Барномаро бо хамон мулохиза кардан мумкин аст, ки дар кадом андоза нишондихандахои рушд ба даст омадааст. Хамаи нишондодхои пешбинишуда дар хазинаи маълумотхои электронии нохия мавчуданд.

Мониторинги натичахо хар сол на дертар аз 1 март гузаронида мешавад.

Натичахои мониторинги ичрои лоихахо хар се мох кайд карда мешавад, сохторхои масъули ичрои лоихахо оид ба натичаи мониторинг маълумот медиханд.

Натичаи мониторинги рафти ичрои лоихахо хар семоха дар чадвали мониторинг аз рӯи хар як лоиха кайд карда шуда, ба макомоти вогузоршудаи амалигардонии он маълумот дода мешавад, яъне бояд ракамхои 1 то 5-ро вобаста ба мавкеи вокеии лоиха бо бахогузории - «бо накша мутобикати дорад», «аз нишондоди накша нисбатан дер мондааст, ки метавонад ба ичрои лоиха халал расонад», «аз нишондоди накша тамоман дер мондааст, ки ба ноилгардии лоиха дар муддати пешбинишуда имконнопазир аст», «лоиха амали нашуда истодааст» ва «лоиха ичро шуд».

Шаффофияти натичахои МваА. Охири хар сол баходихи аз рӯи бахшхои барнома гузаронида мешавад. Натичахои баходихи ба раиси нохия, тарафхои манфиатдор, ахоли дар шакли мухтасар пешниход карда мешавад. Дар огози хар сол мухокимаи чамъиятии натичахои ичрои барнома баргузор карда мешавад.

Тахиягарони барнома

1. Бахши рушди иктисод, савдо ва ислохоти МИХД-и нохия
2. Гурухи кории “Барномаи рушди иктисоди дехот»-и нохия